

3 Haziran 2023 Cumartesi • Sayı: 155

evrensel

ekmek ve gül

Yarın için şimdi mücadeleye sarıl!

Dilan U.

İÇİNDEKİLER

Umudu dürt, umutsuzluğu yatıştır.....3	Cemre Kavuker
'Bize oy vermezsen yardımı unut' siyaseti.....5	Adile Doğan
Korkuyu ve bölünmüşlüğü aşamadık.....6	Gülcem Tanır
HÜDA PAR'ın Meclise girmesine kadınlar ne diyor?.....7	Berivan Özkara
İdeoloji ve din kısıncasında kadınlar.....8	E.AVA
Deprem, seçim, ırkçılık.....10	Zeliha Taşdemir
Ayrıştırmacı söylemlere karşı ısrarımız.....11	Hatice Kelleci
21 metrekare, manzaralı yeni evim.....11	Berfin Güler
Kadınların 15-16 Haziran'ı.....12	Buse Vurdu
'Beni ve çocuklarımı koruyacak bir devletin olmadığını öğrendim'.....14	
On üç gün yaşanmayacak adamla on üç yıl geçmez.....14	Nurgül Kaya
İÇİMİZDEN BİRİ.....15	İlknur Haylaz
Ötekileştirme ve nefrete karşı birleşelim.....16	Aysel Ebru Ökten
Parmakla gösterince değil.....17	Berfin Ceren Ergin
Siyasette ayrımcı söylemler göçmen kadınları korkutuyor.....18	Neslihan Karyemez
Erdoğan'a oy veren Adıyamanlılar ekonomiden endişeli.....18	Sümeyye Yeşil
Kimin soyu, kimin soyadı.....19	Sena Gedizli
Yasal hak olarak: Soy isim.....19	Ilgın Çeribaş
Ağlak değilim, kompleksliyim.....20	Filiz Gür
KİTAP.....21	Sevil Aracı
SAĞLIK.....21	Psikolog Yaren Yalçın
MEKTUBUMUZ VAR.....22-23	
FİLM.....24	Evin Turgut

Mücadelemiz birbirimizde saklı

"Bu ödüllü Nuray ve onun gibi kadınların mücadelesine güç verebilmek için ve bu ödüllü kendisine layık görülenlere boyun eğmeyip eyleme geçen, bu uğurda her şeyi göze alan ve ne olursa olsun umut etmekten vazgeçmeyen tüm kız kardeşlerim ve Türkiye'de hak ettiği güzel günleri yaşamayı bekleyen tüm mücadeleciler ruhlarına armağan ediyorum."

Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ikinci turundan bir gün önce Cannes Film Festivali'nde gerçekleşen bu konuşma, bizlere güç vermişti. Ancak Merve Dizdar'ın Cannes Film Festivali'nde En İyi Kadın Oyuncu Ödülü'nü alırken yaptığı bu konuşma güncelliğini seçim sonuçlarının ardından da yitirmiş değil. Çünkü hayat nasıl 29 Mayıs'ta bitmediyse, eşit, şiddetsiz, özgür bir yaşam istediğimiz, umudumuz da bitmedi. Çünkü "güzel günler bize gelmez biz güzel günlere gitmedikçe."

Türkiye tarihinde pek çok "kritik" olarak adlandırılan seçim yaşandı. Bu yılki cumhurbaşkanlığı ve milletvekili seçimleri de bunlardan biriydi. Bu "kritik" seçimin sonucunda ortaya çıkan Meclis tablosu, HÜDA PAR, Yeniden Refah Partisi gibi partilerin Meclise girmiş olması oldu. Milliyetçi sağ partiler Mecliste çoğunluğu sağladı. Bu seçimin sonuçları pek çok kadın açısından bu tabloda kaygıyla, endişeyle, öfkeyle karşılandı. Ama Dilan Mine Uğurlu'nun haziran ayı kapağımızda da çizgileriyle yansıttığı gibi; "Bugün, yarın için mücadeleye sarılma zamanı". Yaşanan moral bozuklukları, hayal kırıklıklarını geride bırakıp, üzerimizdeki ölü toprağını atıp kendimiz için, geleceğimiz için, yarınımız için eyleme geçme zamanı.

Kadınların ekmek ve gül mücadelesi çok eskilere dayanıyor. Emekçi kadınlar olarak mücadele hafızamız hem enternasyonal hem de çok tarihsel. Ama hatırlamamız gerekiyor. Dergimizin bu ayki orta sayfasını 15-16 Haziran direnişinden işçi kadınlara ayırdık. Kendi tarihimizden yeniden öğrenmeye, umudumuzu mücadelemizde bulmayı hatırlamak için...

Seçimin ardından yaratılmaya çalışılan kutuplaşmanın etkileri de sayfalarımızda yer alıyor. Öfkenin yanlış yere nasıl yönlendiril-

diği, bunun sonuçlarını nasıl deneyimlediğimizi... Deprem bölgesinde korkunç bir felaketin sonuçlarını yaşayan halkın nasıl öfkenin hedefi haline getirildiğini... Mültecilerin seçimlerde koz olarak kullanılmasını, yaşanan her türlü ekonomik, toplumsal sorunun kaynağı olarak gösterilmelerinin mülteci kadınlar üzerinde yarattığı riskleri... Tüm bunlar Türkiye'nin farklı illerinden mektuplarla, değerlendirmelerle sayfalarımızda yer alıyor.

Sandığı çıkarsak, siyasi partileri bir kenara koysak; kadın olmaktan kaynaklı yaşadığı kaygıları sorsak kadınlara kaygılarımızın ne kadar ortaklaştığını fark ederiz. Şiddeti nasıl farklı şekillerde ama nasıl ortak yaşadığımızı, nasıl şiddetten kaçmaya çalışırken yalnız bırakıldığımızı görürüz. Tüm bunların nasıl "ailenin kutsallığı" adı altında şiddetin üzerinin örtülmeye çalışıldığını görürüz. Ankara'dan, İstanbul'dan kadınlar, yaşadıkları şiddetten nasıl kaçmaya çalıştıklarını, yaşamlarını yeniden kurmak için nasıl mücadeleler verdiklerini, nasıl ölümlerle burun buruna kaldıklarını anlatıyorlar mektuplarında.

Dergimiz hazırlanırken yoksulluk sınırı 33 bin lira olarak açıklandı. Asgari ücretli çalışan sayısının ağırlıklı olduğu ülkemizde ülkencenek yoksuluz diyebiliriz herhalde. Protein ihtiyacımızı etten, mercimekten, tavuktan karşılayamıyorduk zaten. Şimdi de gözlerimiz havuçtan alacağımız vitaminlere hasret kalacak. Çünkü kilosu 50 liraya ulaştı. Ekmeğin ise tanesinin 10 liraya çıkacağı tartışılıyor. Sofralarımız boşalıyor, sağlıklı beslenme ise artık bir lüks. Sofralarımızdan gün aşırı sağlıklı gıdaların eksilmeyeceği, vücudumuzun vitamene, proteine hasret kalmayacağı günler bize kendiliğinden gelmeyecek. Çünkü kendiliğinden bekledikçe daha da çok eksilecek.

O zaman "Ne olursa olsun umut etmekten vazgeçmeyen tüm kız kardeşlerim" ne var olan haklarımızın çiğnenmesine ne hukuksuz yeni yüzyılın inşasına ne aklımızla oynanarak gerçekliğin sürekli bükülmesine ne de karanlık bir geleceğe mahkum edilme-yeye izin vermemek için umudumuzu birbirimizde bulalım...

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

Kapak: Dilan Uğurlu/Ekmek ve Gül - Sunu görseli: Canva

evrensel

Günlük EVRENSEL Gazetesi'nin ücretsiz özel ekidir.
Türü: Yaygın süreli
Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.
Adına Sahibi: Kürşat Yılmaz
Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat
Sorumlu Yazışları Müdürü: Görkem Kınacı

Yönetim Yeri: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL
Tel: (0212) 909 48 01
Faks: (0212) 654 15 04

Dağıtım: Turkuvas Dağıtım AŞ **İstanbul Baskı:** Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62 **Adana Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Yeni Doğan Mh. 2108 Sk. No: 18/A Yüreğir/ADANA **Ankara Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Saray Osmangazi Mh. Sütçü İmam Sk. 2108 Sk. No: 33 Pursaklar/ANKARA **İzmir Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Metal İşleri San. Sit. 2. Caddesi No.93 Kısıkköy, Menderes/İzmir

Umudu dürt, umutsuzluğu yatıştır*

Cemre KAVUKER

Türkiye tarihinin en kritik seçimlerinden birini geride bıraktık. Seçimler sonucunda Recep Tayyip Erdoğan yeniden Cumhurbaşkanı oldu. Seçimlere giderken ve seçimler esnasında -ilk turda da ikinci turda da- pek çok usulsüzlükle karşılaştık. Birinci turun ardından YSK'nın verileri ile ıslak imzalı tutanakların birbirine uymadığını gördük, binlerce sandığa itiraz edildi. Ancak birinci turun ardından ağırlıkla gerici ve milliyetçi bir Meclis tablosu oluşmuş oldu. Karma eğitime, kadınların eşitlik hakkına karşı olan HÜDA PAR ve Yeniden Refah Partisi de bu dönem Meclise girdi. Bir gecede İstanbul Sözleşmesi'ni kaldıranlar şimdi yanlarına bir de kadınların "sahiplenilmesi"ni isteyenleri aldılar. Ancak, hayatımıza topyekûn müdahale etmek, bizi sürekli övdükleri aile kurumunun içine hapsedmek için canhıraş uğraşanların karşısında hakları ve hayatları için mücadele etmekten vazgeçmeyen

ve vazgeçmeyecek olan kadınların temsilcileri de Meclis'te yer aldı.

İkinci turda Erdoğan'ın kazanması seçim sürecinin başından beri artan kaygıları derinleştirdi. Başta sosyal medya platformları olmak üzere birçok alanda kaygısını, korkusunu paylaşılanların yanında ise kız kardeşlik boy gösterdi. Sokakta yürürken daha çok çekineceğini söyleyene "beraber yürürüz" diyenden, her an hiç tanımadığım biri tarafından öldürülebilir korkusunu yaşayana "bir kişi daha eksilmeyeceğiz" diye uzanan bir bağ.

Süleyman Soyulu'nun Oy ve Ötesi'ni hedef göstermesine rağmen birçok okulda ilk seçimden daha fazla sandık görevlisi, müşahit ve okul sorumlusu görev aldı. Sandığa sahip çıkmak özellikle gençler açısından "geleceklerini korumak" olarak da nitelendirilen bir duruma geldi. Yaratılan korku iklimine rağmen oluşabilecek tüm olumsuzları öngörerek hareket etmek ve sandığın başında durarak oyuna sahip çıkmak, gönüllü olarak sorumluluk alıp tutanakları, okulları tek tek tutmak... Bunlar di-
rencin göstergeleriydi.

Gerici Meclis tablosuna, seçimin sonucunda "baharın" gelmemesine, kadınların haklarına yönelik saldırıların artacağına işaret eden balkon konuşmasına karşı kadınların da sözü var: Haklarımızdan da hayatlarımızdan da asla vazgeçmeyeceğiz!

KUTUPLAŞTIRMA SİYASETİ

İktidara geldiği günden bugüne -özellikle de son yıllarda- AKP iktidarı kendinden olmayan, kendini desteklemeyen herkese karşı bir sınır çiziyor, belli başlı söylemlerle onu destekleyenler ve desteklemeyenler olarak halkı kutuplaştırmaya çalışıyor. Bu seçim sürecinde de muhalif kesimleri, kendisine oy vermeyi düşünmeyenleri çok açıktan hedef alan, "devletine bekası" ya da "ülkenin elden gideceği" söylemlerini kullanmaktan hiç çekinmedi. Erdoğan, balkon konuşmasında bir yandan 85 milyonun cumhurbaşkanı olacağını söylerken diğer yandan LGBTİ'leri hedef gösterdi.

Seçim sonuçlarının ortaya çıktığı günden bugüne hep şu söylendi: "Bu memleketin yarısı değişim istiyor."

Peki, oy oranlarına göre bu memlekette "değişim istemeyenler" kimler?

Burada oyun neden ve nasıl verildiğine biraz bakmak gerekiyor. AKP pek çok yerde sosyal yardımlar karşılığında oy alıyor. Krizle birlikte giderek yoksullaşan halk daha çok yardıma muhtaç kalıyor ve üçe beşe bakmadan ona verilenle idare etmeye çalışıyor. Tüm bu sosyal yardımlar, bu sürecin nasıl işlediği, AKP'nin yoksul mahallelerde nasıl örgütlendiğine dair çok somut bir örnek var. 28 Mayıs'tan bir gün önce Sema Barbaros'un ekmekvegül.net'teki izlenimi.* Burada uzun uzun detaya girmeyeceğim ama mutlaka okunması gereken bir yazı. "Her şey bu kadar zamlanıyor hala nasıl oy veriyorlar?" diye soranlara, "Bunlar bu zamları hak ediyor, oh olsun diyorum" diyenlere yanıt olacağını düşünüyorum.

ORTAK KAYGILAR, GÜVENSİZLİKLER

Bir de şöyle soralım: Memleketin yarısı gerçekten değişim istemiyor mu? "Değişim istemeyenler" olarak

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

tarif edilen kesim içerisinde de bu ekonomiden şikayetçi, bu baskıcı yönetimden bıkmış, artık rahatça yaşayabildiği, çocuğunun beslenme çantasını doldurabildiği bir hayat isteyenler çoğunlukta. En başta kadınlardan biliyoruz, Erdoğan'a oy verse bile yaşamlarının değişmesini istiyorlar. Ama "istikrar", ama "terör", ama "başörtüsü" söylemleri ile, tehditler ile gözü korkutularak "ikna" edilenler onlar. Mevcut yönetim değişirse ne olacağına dair kocaman soru işaretleri var kafalarında. Onlara göre bir tarafta 21 yıldır iktidarda olan, "ülkeyi bir şekilde ayakta tutmuş", "ekonomi kötü olsa bile dış politikada çok iyi" bir Erdoğan var, diğer tarafta uzun yıllardır iktidar olamamış bu yüzden de verdiği vaatlerin gerçek olup olmayacağına güvenemedikleri bir muhalefet var. Yani "değişim"in hayatlarını nasıl değiştireceğini bilmeyen ve bu yüzden en azından yıllardır bildiğini "seçen" kadınlardan bahsediyorum. Başka bir alternatif göremedikleri için AKP'nin kurduğu ittifakın tüm kadın düşmanı politikalarına rağmen ona oy veren kadınlardan...

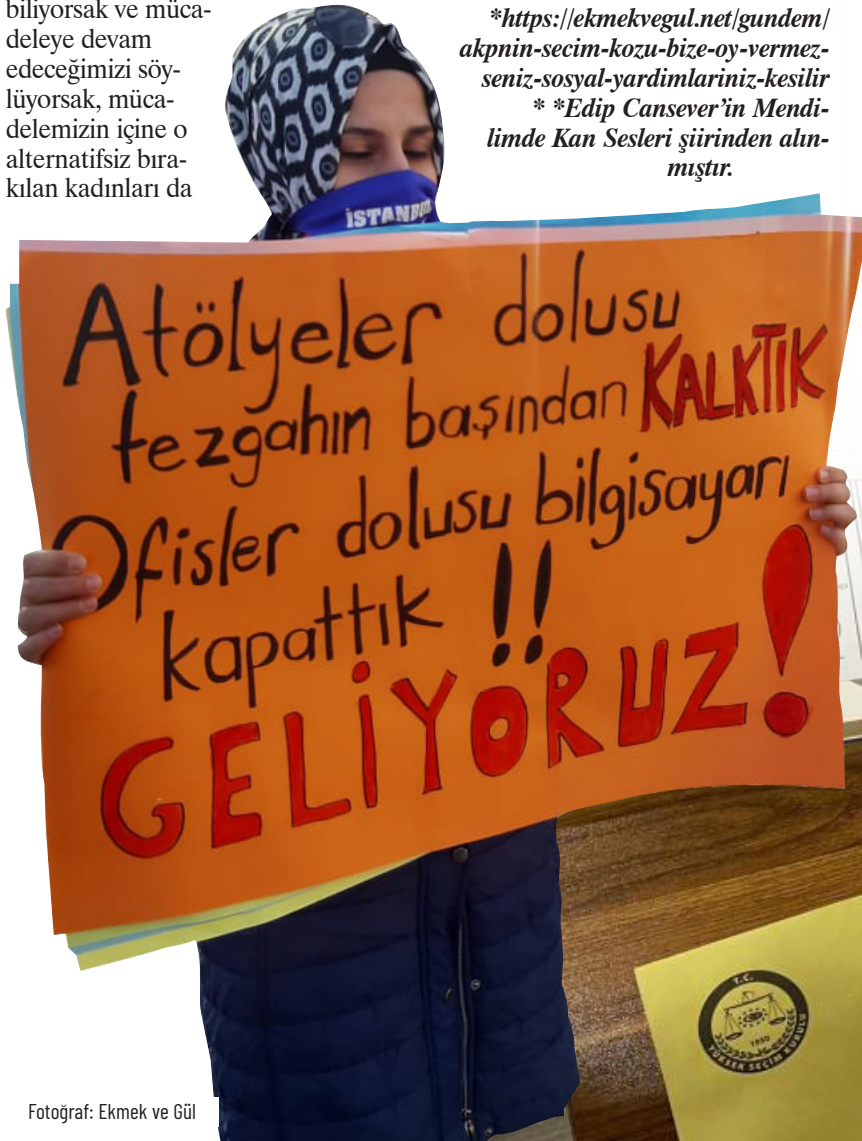
DURUN SİZ KARDEŞSİNİZ!

Burada iş artık hepimize düşüyor. İşin seçimle bitmediğini biliyorsak ve mücadeleye devam edeceğimizi söylüyorsak, mücadelemizin içine o alternatifsiz bırakılan kadınları da

dahil etmek zorundayız. Yani onlara çocuğunun karnının doydugu, sokakta yürürken tedirgin olmadığı, okulda hocasının onu taciz etmediği, istediği kıyafeti giyebildiği, üç kuruşa uzun saatler mesai yapmak zorunda olmadığı, kimsenin bize roller biçmediği bir dünyanın var olabileceğini ve bunu ancak birlikte kurabileceğimizi göstermek zorundayız.

Evet, AKP'nin yanına aldığı karanlık güçlere karşı öfkemiz büyük. Ancak bu karanlık güçler oy versin vermesin tüm kadınları, tüm gençleri içine çekmek üzere inşa ediliyor. Bu karanlığın riskinden henüz farkında olmayan kadınları haberdar etmek de bunun karşısında durmak da hepimizin zorunluluğu ve sorumluluğu. Şimdi tüm bu yaşananlara rağmen kendini sıkışmış hisseden, tünelin ucundaki ışığı arayan her bir kadının elini tutmamız lazım. Bugün elini tutamadığımız her bir kız kardeşimiz yarın pişmanlığımız olmasın. Hadi öfkemizi bizi bu hayata mahkûm edenlere yöneltip, "değişim istemediğini" düşündüğün komşunu, sıra arkadaşını, iş arkadaşını arayalım şimdi! Bir kahve içerken konuşalım bakalım güvende hissettiğimiz bir hayat, eşit bir hayat, şiddetsiz bir hayat için neler yapabiliriz, bu saldırıları nasıl püskürtebiliriz, daha fazla kimlerle yan yana gelebiliriz...

*<https://ekmekvegul.net/gundem/akpnin-secim-kozu-bize-oy-vermez-seniz-sosyal-yardimlariniz-kesilir>
* *Edip Cansever'in Mendi-
limde Kan Sesleri şuurinden alın-
mıştır.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Fotoğraf: MA

HAK GASPLARIYLA GEÇECEK BİR 5 YILIMIZ DAHA YOK!

EVEt, değişim sandıkla olmadı, ama öbür sandığı bekleyecek bir beş yılımız daha var mı? Emeginin karşılığını alamayan, çocuğunun karnını doyuramayan, şiddetten, baskıdan bıkmış kadınların bekleyecek beş yılı var mı? 21 yılda AKP söylemleriyle, politikalarıyla kadınları hedef alırken kadınlar sandığı, seçimi beklemedi. "Haklarımızdan ve hayatlarımızdan vazgeçmiyoruz" diyerek ses çıkardılar, yan yana geldiler, mücadele ettiler. Çünkü biliyoruz. Seçimler, kurulan sandıklar değişim için yeterli değil. Elbette ki tepkimizi, taleplerimizi ortaya koymanın bir aracı seçim sandığı, ama asıl değişirici güç değişim isteyenlerin yan yana durarak verdiği mücadeledir. Burada Mervenur Yılmaz'ın seçim akşamı yaptığı paylaşıma değinmeden geçmek olmaz. Mervenur, Hendek'te 3 Temmuz 2020'de havai fişek fabrikasında meydana gelen patlamada abisini kaybetti. O günden bu yana adalet mücadelesini sürdürmeye devam ediyor. Mervenur'un seçimlerin ardından yaptığı paylaşımda "Sonuç beni etkilemez, ben bu zihniyete abimi kaybetmişim. En fazla biraz üzümlü sinirlenirim sonra

mücadeleye devam. Sorulacak çok hesap var" derken de bahsettiği buydu. Katledilen, şiddete karşı korunmayan Ceren, Şule, Emine ve daha yüzlerce kadının hesabını soracağız. Geçen bu kadar yılda Soma'da, Hendek'te iş cinayetinde ölen işçilerin hesabını soracağız. Geçen bu kadar yılda istismara uğrayan çocukların hesabını soracağız. Geçen bu kadar yılda çocuklarımızın beslenme çantasını dolduramamanın, çocuklarımızı istediği bir pantolonu alamamanın hesabını soracağız. Geçen bu kadar yılda haklarımızı, hayatlarımıza dönük tüm saldırıların, aile kurumunu yücelterek bizi eve tıkmaya çalışmalarının hesabını soracağız.

Kol kola vermenin yarattığı güven duygusuyla mücadele etmekten geri durmayacağız. Bizim bekleyecek bir beş yılımız daha yok. Biz, bize çizilen "fıtratı" kabul etmiyoruz!

Seçim akşamı umudunu yitiren, umutsuzluğa kapılan komşumuzu, sıra arkadaşımızı, iş arkadaşımızı yanımıza alıp mücadeleyi büyütme zamanı. Edip Cansever'in dediği gibi; vakit umudu dürtüp umutsuzluğu yatıştırma vakti.

Fotoğraf: DHA

'Bize oy vermezsen yardımı unut' siyaseti

Adile DOĞAN
Pendik-İstanbul

Türkiye tarihinin en adaletsiz atmosferinde gerçekleşen 28 Mayıs seçimlerinde milliyetçi duyguları istismar ederek iktidara tırmanan ve zafer naraları atan AKP ve Cumhurbaşkanı Erdoğan seçim sonuçları belirginleştikten sonra yaptığı konuşmasında "sahip olduğumuz muazzam ekonomik potansiyel"den bahsederek, "Artık tüm vaktimizi ve enerjimizi çalışmaya, eser üretmeye, hizmet vermeye tamamıyla tahsis edeceğiz. Güven ve istikrar, bu iki kavram çok önemli. Güçlü bir ekonomi yönetimini bu iki kavramın üzerine kuracağız" dedi. "Zafer" diye bahsedilen bu seçim sonuçlarının arkasında; mahallelerde hayatları güvensizlikle ve yoklukla kuşatılmış kadınların elindeki en ufak yardımından da olma korkusu üzerinden mecbur bırakıldığı ikiyüzlü siyaset var. "Muazzam ekonomik potansiyelin" altında ezilenlerin yaşam koşullarına, burada siyaset eliyle korkunun nasıl inşa edildiğine bakalım.

AYLARCA VERİLMEYİP SEÇİM DÖNEMİNDE DAĞITILAN YARDIMLAR

Seçim süreci boyunca yüz yüze geldiğimiz kadınlar ertesi gün karınlarını doyurmak için o kadar büyük çabalara giriyorlar ki siyasetçilerin dediklerini, vadettiklerini ne izleyebiliyor ne de duyabiliyorlar. Ancak, yukarıdakilerin söylemlerini aşağıda örgütleyen cemaat, camii, kadın kolları tehditleri onları korkutmaya yetiyor. Ayten, kocası tarafından terk edilmiş 4 çocuklu bir kadın. Bir binanın giriş katında, 4 bin lira kira ödeyerek hayatta kalmaya çalışıyor. Çocuklarını bırakacak yeri olmadığı için çalışmıyor. Çöp kenarından topladığı

eşyalarla döşediği, rutubetine asla çözüm bulamadığı bakımsız bir evde yaşıyor. Tek geliri aldığı 4 bin liralık sosyal yardım ve konu komşunun yaptığı yardımlar.

Ayten bu yardımlara nasıl ulaşmıştı? Sosyal destek alabileceği tüm kurumlar başvurusundan bir ay sonra evini denetlemiş, evdeki beyaz eşyalar gerekçe gösterilerek talebi reddedilmiş, tekrar talebini yenilemiş, sosyal hizmetlerin kapısında ağlamış, elinde yarım yamalak yazmaya çalıştığı dilekçeyle saatlerce yalvardıktan sonra bir ay sonra aynı eve denetime gelinmiş. Tüm bu süreç 3 ayı bulmuş. Bu 3 ay boyunca Ayten ve çocukları ne yiyip ne içti? Bir TikTok hesabı açarak bedenini teşhir etmek zorunda kalan Ayten, kazandığıyla çocuklarına ekmek alabilmiş. Tüm o yoksulluğu sürecinde kapısına gelmeyen AKP'nin, seçim sürecinde korku salarak gelmesi ve 3 ayda ulaşmadığı devlet desteğine AKP'nin aracılık etmesiyle hızla ulaşması işte bu ikiyüzlü siyasetin var ettiği yoklukla nasıl var olduğunun bir örneği.

İÇECEK TEMİZ SUYU BİLE OLMAYANLAR

Zeynep, 2 çocuklu, sosyal yardım alan başka bir kadın. Bir çocuğu engelli. Bu nedenle çalışmıyor. Hayatında ilk kez yardım başvurusu yapmış ama hiçbir sonuç alamamış ta ki seçim kampanyası başlayana kadar. Başvurduğu kurumlar üzerinden bilgilerine ulaşıldığını söyleyen Zeynep, AKP Kadın Kollarının evine geldiğini söylüyor. AKP'nin "Sana yardım bağlarız" sözleriyle kendisine 2 bin liraya yakın destek bağlanıyor. Bunun yanında, "Oyunu bizden yana kullan, yoksa gelecektekiler hem başörtünü indirecek hem de bağlanan tüm yardımların kesilecek" diyerek aba altından sopa göster-

ilmiş. Bu kadının evinde ne izleyebileceği televizyonu ne de içebileceği temiz bir suyu var. "Temiz içme suyunu uzun zamandır alamıyoruz" diyen karşılaştığımız onlarca kadından biri Zeynep...

Nuran, ev sahibi tarafından evden atılmakla tehdit ediliyor: "Ya 6 bin lira kira öde, ya da evden çık." Ancak Nuran'ın 6 bin liralık geliri bile yok. Eşi engelli olduğu için yarı zamanlı çalışabiliyor. Nuran'ın evi de diğer evlerden farksız; rutubet içinde ve sağlıklı. Onun da temiz içme suyu yok. 3 çocuğundan biri sağlıksız beslenmeye bağlı gelişim bozukluğu yaşıyor. Doktorlar, et ve sebze yemesi gerektiğini söylüyor. Ancak Nuran, sadece pazar yerinde arta kalan çıkıklarla sebze ihtiyacını karşılayabiliyor. Defalarca yaptığı yardım başvuruları reddedilen Nuran, e-Devlet üzerinden AKP'ye üye olduktan sonra eğitim seti desteği alıyor.

VAR ETTİĞİ YOKLUKLA VAR OLAN İKTİDARIN ZAFERİ

NURAN, Zeynep, Ayten, sadece bir mahalledeki yüzlerce kadından üçü... Ülkedeki milyonlarca kadının yaşamının özeti anlatıyor. 22 yıllık AKP iktidarında sosyal yardımlara bağımlı kılınan kadınların yalnızca birkaçı...

Bu kadınların ortak özelliği sadece yoksullukları ve aldıkları yardımlar değil, aynı zamanda yaşam koşullarının sebebinin siyasetle bağı kuramamaları. Buna cahillik, cehalet diyemeyiz. Öğrenebileceği bütün mekanizmalar elinden alınmış, yanı sıra milliyetçi duygularla sarmalanmış, "Hükümet dediğin sadece ülke yönetir, ülke de dış ülkelere karşı güçlü bireyler tarafından temsil edilir" algısıyla donatılmış ve kendi yoksulluğunu kader gibi görmeye inanmışlar. Doğal olarak oyunu o "güçlü lidere" verip, olduğu yerde, "Yarın karnımı nasıl doyuracağım?" derdiyle baş başa kalıyor.

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

SEÇİM SONRASI BİR İŞ YERİ DEĞERLENDİRMESİ:

Korkuyu ve bölünmüşlüğü aşamadık

Gülcem TANIR
Ankara

İş yerimizde çok kez kadın emekçilerle, iktidarın kadın düşmanı politikalarını ve seçim sürecinde özellikle Cumhur İttifakının kadın düşmanlığı üzerinden ortaklaşmasını, AKP yönetiminin olduğu belediyede yaşadığımız hak gasplarını, eşitsizliği, adaletsizliği konuştuk. Bu sohbetlerimizi ve çıkardığımız sonuçları zaman zaman Ekmek ve Gül ile de paylaştık.

Konuştüğümüz kadınlar arasında AKP'nin ilçe teşkilatlarında görev yapan kadınlar da oldu. Onlar dahil hiçbirisi yaşanan süreci olumlamadı, hatta kimi zaman meseleleri oldukça geniş ele aldılar. Yürüttüğümüz tartışmalarda kamplaşmadan, inançlarına ve yaşam tarzlarına müdahaleden uzak bir kadın emekçi dilini geliştirmeye önem verdik. Belediyede çalışan kimi kadın emekçileri de bu yaklaşıma kazanmaya çalıştık.

KAFA BULANDIRAN SÖYLEMLER

İlk turdan sonraki ilk mesai gününde gerek Millet gerekse Cumhur İttifakına oy veren kadınların büyük bir üzüntüyle iş başı yaptığını şahit olduk. CHP'ye oy verenler Meclis çoğunluğunun ve Cumhurbaşkanı seçimlerinin kazanılamamış olmasından dolayı, AKP'ye oy verenler ise Cumhurbaşkanı adaylarının ilk turda seçilememiş olmasından dolayı üzgündü. Birçoğu Külliye önüne gitmiş, uykusuz olduklarından öğlen vakti işe gelmişlerdi.

AKP teşkilatında görev yürüten işçiler özellikle İstanbul'a karşı çok öfkeliydi, "İstanbul'a su bile vermeyeceksin" biçiminde konuşuyorlardı.

Zamlar, düşük ücret, ekonomik sorunlar, iş yerinde çalışan AKP teşkilat yöneticilerinin "Ekonomiyi aştık zaten" diyerek hiç konuşmadıkları gündemler oldu. İşçilerin arasında bu tartışmadan kaçındılar hep. Ama başörtüsü, Kürt sorununu, bölücülük, istikrar, başkası yönetmez, vatanın bekası vb. meseleleri en yüksek perdeden tekrarladılar. Buralarda sesler yükseldi, tartışmayı ortadan kaldıran pek çok tutarsız, gerçek olmayan ama emekçilerin kafasını bulandıran şeyler söylendi arka arkaya. İkinci turda mutlaka kazanacaklarına dair kesin ve kararlı tablolar çizdiler. Ve ikinci turu, çizdikleri oranda olmasa da beledikleri gibi Erdoğan kazandı.

SEÇENEKSİZLİK HALİ

Teşkilat yöneticisi olmayan ama AKP'ye oy veren kadınlar ise seçimi ko-

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

BASKI TOPLANTILARI, 'İŞİNİ KAYBEDERSİN' TEHDİDİ

Devletin bütün olanaklarını kullanan iktidar kamuda çalışan memur, işçi ve şirket işçileri üzerinde bir baskı ve korku yarattı. Örneğin belediye başkanı iş yerimizde toplantılar yaptı, işçilerin AKP için çalışmasını istedi, görevlendirmeler yapıldı, müşahitler yazıldı. Yetmedi müdürler de benzer baskı toplantılarını personeli ile yaptı. Belediyede çalışıp başka ilçelerde oturan işçilerin ikametleri seçimden 6 ay önce belediyenin olduğu ilçeye taşındı, oy kullanacakları sandığa kadar işçiler tespit edildi.

"AKP'ye oy vermeyen, toplantı, açılış ve çalışmalara katılmayan işini kaybeder, CHP kazanırsa bizim dönemimizde işe girenler atılır" tehditleri işçileri çaresiz bırakmaya yönelikti ve işe yaradı. Zaten bu süreçte paylaşımları nedeniyle üç işçi işten atıldı.

nuşmaktan, kime oy verdiklerini söylemekten kaçınır haldeydi. Onları özellikle anlamaya çalıştık; çünkü seçim öncesinde de konuşmak, kime oy verecekleri sorularına cevap almak hiç kolay olmamıştı. Seçimden sonra aralarında sonuçtan mutlu olduğunu ifade eden kadınlar oldu; ancak oy vermiş olsa da sonuçtan memnun olmayan, kendini seçeneksiz hatta çaresiz hisseden kadın işçiler de vardı.

İDEOLOJİK HEGEMONYAYI KIRAMADIK

"Tek adam yönetiminin bildiğimiz genel propagandasının dışında iş yerimizde neler yaşandı? Neden bizim ça-

lışmamız istediğimiz sonucu vermedi?" soruları üzerinden iş yerinde çalışma yürüten üç kadın olarak bir değerlendirme yaptık.

İlk olarak belirtelim ki kadın hakları, işyeri sorunları, ekonomik sorunlar üzerinden yürüttüğümüz sohbetler yetmedi. Kadın emekçiler ciddi bir ideolojik hegemonya, baskı ve manipülasyon altındaydılar ve biz bunu kıramadık. AKP'ye kızanların kimi aynı hegemonyanın kısıkağı altında bu kez de MHP'ye oy verdiler örneğin.

Şimdi bir yandan "Ya duyulursa" endişesiyle birebir sohbetlerden dahi kaçınmaya çalışan, tek adam yönetimini

SENDİKALARIN TUTUMU KAMPLAŞMAYI BÜYÜTTÜ

ALTI sendikanın olduğu iş yerinde emekçilerin bunca bölünmüşlüğü içinde güvenli bir birlik sağlayamadık. KESK'e bağlı Tüm Bel-Sen seçim konusunda tutumunu ifade eden tepeden açıklamalar yapsa da sendika şubesinin ya da temsilciliğinin gündeminde iş yerindeki emekçileri kazanmak hiç olmadı. Aksine iki kampın bir ucu olundu. Oysa Hizmet-İş ve Bem-Bir-Sen sadece tek adam yönetimini destekleyen açıklamalarla yetinmedi, bunun bizzat örgütleyicisi oldu. Bu baskı ve korku ortamından çekinen Tüm Bel-Sen üyeleri de vardı. Örneğin Evrensel gazetesine de haber olan belediye başkanlığının baskı toplantılarını, katılma zorlanmış Tüm Bel-Sen üyelerinden değil, Bem-Bir-Sen ve Hizmet-İş üyelerinden öğrenebildik.

benimsemeyen ama güven duyacağı bir alternatif de görmeyen kadın işçilerle, diğer yandan demokrasinin sadece oy vererek tesis edileceğine inandırılmış, "Kazanamadık, artık mahvolduk" duygusu ile moral bozukluğu yaşayan kadın emekçilerle konuşmayı sürdürüyoruz. Haklarımız için birlikte olmaya, örgütlenmeye ve hak aramaya doğru büyüyerek çalışmayı. Daha önceki çalışmalarımızın eksikliklerinden öğrendiklerimizle dayanışmaya, birleşerek ortak taleplerimiz için mücadelede ısrara devam edeceğiz. Değerlendirmemiz sonucunda ulaştığımız ve vazgeçmeyeceğimiz ortak sonuç budur.

HÜDA PAR'ın Meclise girmesine genç kadınlar ne diyor?

Berivan ÖZKARA
Eskişehir

HÜDA PAR Genel Başkanı Zekeriya Yapıcıoğlu'nun kadın düşmanı söylemleri seçim sürecinde çokça tartışıldı. Kadınların "Eğer ilk turda bitiremezsek, artık zorla peçe giydirilip sahiplenileceğiz" gibi ifadelerini sıkça duymaya başladık. Ne yazık ki özellikle kadınları baskı altına alacak politikaları gündeme getiren ve 14 Mayıs seçimlerine AKP listelerinden HÜDA PAR'lı 4 aday Meclise girdi.

Yedisinden yetmişine kadınların kaygılarının ortaklaştığı bu seçimler, kadınların bir aradalığını hem güçlendiriyor hem de kadınların kendi siyasetini yapmasının önemini bir kez daha gösteriyor. Cumhuriyet'ten sözçüler, başörtüsü üzerinden kadınları korkutmaya çalışırken bugün sokaklarda, fabrikalarda, üniversitelerde kadınlar; kirayı, mutfak masrafını, faturaları, çocuklarının beslenme çantasını ne ile dolduracağını konuşuyor. Üniversiteli genç kadınlar Eskişehir'de kafelerde saati 15-20 liraya çalışırken, ay sonunu nasıl getireceğini düşünüyor. Aldığı ücret karşılığında sadece barınma ve yemeğini karşılayabilen genç kadınlar, ped alırken bile en ucuzunu ve en kalitesizini seçiyor.

Üniversitelerin online olduğunun açıklanması ile aile evine dönmek zorunda kalan binlerce üniversiteli kadın psikolojik ve fiziksel şiddete ma-

ruz kaldı. Aile evinde değil ders çalışmak, uzanıp dinlenmeye vakit bulamayan kadınlar; yemek hazırlamak, bulaşık yıkamak, temizlik yapmak derken günlerini kısır bir döngüde geçiriyor. Fırsatı olabilenler ise okudukları şehirlere dönüp burada bir yaşamı yeniden kurmaya çalışıyor.

'HÜDA PAR'IN BENDEKİ KARŞILIĞI KORKU'

İnsanca yaşamanın koşullarını yaratmaya çalıştığımız mücadele sürecinde, en önemli gündemlerimizden biri seçim. Kadın düşmanlarının bugün Cumhuriyet'te bir araya geldiği ve kadınların mücadeleye elde ettiği haklarına saldırdığını biliyoruz. Peki Eskişehirli kadınlar ne düşünüyor? Anadolu Üniversitesi'nden kadın arkadaşlarımızla konuştuk...

Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Cam Bölümü öğrencisi bir arkadaşımız söze şöyle başlıyor: "Zaten yaklaşık son beş senedir bir kadın olarak can güvenliğimin olduğunu düşünmüyordum, tedirgindim. Şu an ise HÜDA PAR'ın Meclise girmesi ile çok daha tedirgin oldum. Çünkü özel hayata müdahale söz konusu."

Anadolu Üniversitesi Gazetecilik Bölümü hazırlık öğrencisi Dila ise şunları dile getiriyor: "HÜDA PAR'ın Meclise girmesinden önce, Meclise girebilecek herhangi bir partiyle ortaklık yapması ihtimali bile çok korkutucuydu. Ben 20 yaşında genç bir kadını ve İstanbul Sözleşmesi'nin kaldırılması hayatlarımızı yeterince

kötü etkilemişken HÜDA PAR gibi cihatçı bir anlayışın Meclise girmesi beni korkuttu."

İRAN'DA YAŞANANLARDAN GÖRDÜK...

Sözlerine 6284 sayılı Kanun'un kadına yönelik şiddetin önlenmesi açısından önemine değinerek devam eden Dila, "Bu yasanın kaldırılması demek ise cinayetin, tacizin, şiddetin önünü açmak demektir. İstanbul Sözleşmesi'nden sonra 6284'ün de tartışılıyor olması, bana bir söz hakkımın olmadığını hissettiriyor. İran'da yaşanan İslam devrimi ile gelen şeriatın, kadın hak ve özgürlüklerini nasıl bir eşiğe çektiğini geçen yaz Mahsa Amini ile öğrendik. Şeriat hukuku kadınlar için kurtuluş değil aksine tutsaklıktır. Türkiye'nin de böyle bir duruma gelmesi ihtimali benim için korkunç. Sanırım HÜDA PAR'ın bende ki karşılığı korku demek" diye konuştu. Annesinin bekar bir kadın olduğunu belirten Dila, "Yalnız bir kadının sahiplenileceğini söylemi dahi beni sinirlendiriyor. Kadınları böyle bir şeye layık görüyor olmaları, aslında onların kadına bakışının bir resmi. Karma eğitime karşı olmaları ise kadınların daha fazla baskı altında olması ve erkeklerin kadınlar üzerinde hakimiyetinin güçlenmesi demek. Kadın ve erkeğin farklı eğitimler alması şeriatın küçük yaşlarda aşılması için istenilen bir şeydir. Tabii kız çocuklarının böyle bir koşulda okutulacağını düşünmüyorum" dedi.

'DEĞİŞİME İNANIYORUM, UMUDUM VAR'

KADINLARIN bugün Türkiye'de kendilerini güvende hissetmedikleri ve Cumhuriyet İttifakının bu güvensizliği çok daha pekiştirdiği ortada. "Peki, kadınlar nasıl bir Türkiye'de yaşamak istiyor, haklarımızı ve hayatlarımızı koruyacak koşullara sahip bir ülke nasıl sağlanabilir?" sorumuza Dila şu yanıtı veriyor: "Güvenilir bir ülkede yaşamak istiyorum tabii ki. Gece neden sokakta olduğum, o saatte orada ne işim olduğu, ne giydiğim gibi sorular sormayan yargı sistemi olmasını istiyorum. Öncelikle bu zihniyetin değişmesi gerekiyor. En önemlisi de bu tür durumlarda suç olağanlaştırılıyor ve çoğunlukla herhangi bir caydırıcı ceza verilmiyor. Ben Türkiye'de özgürce yaşamak istiyorum. Artık kimse cinsiyetim üzerinden baskı kurmasını istemiyorum. Belli bir sınıfın memleketi yönetmesini ve bu grubun istediği her şeyi yapabileceğini düşünmesini istemiyorum. Sürekli korktuğumu ve üzülüğümü dile getiriyorum. Fakat bu korku bende ki sinirin karşılığı aslında ve sinirim beni hırslandırıyor. Kazanmak istiyorum ve kadınların mutlaka kazanacağını biliyorum. Haklarımızı ve hayatlarımızı ancak örgütlenerek koruyabiliriz. Birinden gördüğümüz bir adım bizim de bir adım atmamızı sağlayacak ve bu adımlar belki de düşündüğümüzden çok daha hızlı bir şekilde ilerleyecek. Ben değişime inanıyorum, umudum var. İçimizdeki öfkeyi susarak bastırmak yerine gür bir şekilde haykıracağız. Bunu yapmadığımız bir koşulda yavaş yavaş haklarımız ellerimizden alınıyor. En azından bunu yapmamız gerekiyor."

İDOLOJİ VE DİN KISKACINDA KADINLAR

E. AVA

Siyasal İslam'ın temsilcileri farklı coğrafyalarda çok farklı zaman dilimlerinde kimi daha ılımlı ve kimi daha radikal güçler olarak karşımıza çıkıyor. Radikal İslam'ın içindeki “tekfiri” ve köktendinci güçler ise uzun zamandır Ortadoğu'da kök salıyor.

Biraz açalım: Köktendincilik dini temelde kaidelere dönüş demektir. İslam dininin bu düşünceyle harmanlanması kimi noktada hükümet biçimine dönüşse de kimi yerde “tekfiri” güçler olarak önümüze çıkıyor. Tekfiri güçler kimi Müslümanların dininin yarım olduğuna, bu Müslümanların öldürülmesi gerektiğine inanır. Tekfiri güçler ayrıca şiddetin ve terörün amaçları için kullanımasını caiz bilirler. Onlara göre gerçek İslam kuralarına göre hükmetmeyen liderleri görevden almak İslami bir görevdir.

AFGANİSTAN'DA TALİBAN / 1994

EN bilinen köktendinci gruplardan biri Afganistan'daki Taliban grubudur. Kadınların kamusal alanlarda bulunmasını yasaklayan ve her iki iktidarı döneminde kadınlara karşı her türlü suçu işleyen ve

şiddet uygulayan Taliban, kadının görevinin sadece çocuklarına bakmak olduğu fikrinden yola çıkarak, kadınları her türlü siyasi ve sosyal haktan mahrum etti, ediyor.

Fotoğraf: Canva

PAKİSTAN'DA TALİBAN / 2007

PAKİSTAN'da Taliban, Afganistan'daki Taliban'ın ideolojisi ile hareket etmeye başladı ve özellikle kız çocuklarının eğitimi hedef aldı. Taliban'a göre kız çocuklarının ve kadınların her ne amaçla olursa olsun evden çıkması haramdır. Dışarı çıkmaları için yanlarında mutlaka 'mahrem'leri olan bir erkek olması gerekiyor. “Her şey Allah

için” diyerek cinayet ve dehşette sınır tanımayan Taliban ideolojisinin en ağır sonuçlarından biri 16 Aralık 2014 yaşandı: Pakistan Ordusu üniforması giyen beş Taliban saldırganı, Peşaver şehrinde orduya bağlı bir okul binasına girerek 133'ü öğrenci olmak üzere 149 kişiyi öldürdü, 122 kişiyi de yaraladı.

Tüm bu bağlamda en ılımlısından en radikaline Siyasal İslam özünde üç kurala dayanır: Cihat, İslam'ın dünyada hakimiyeti ve Tanrı'nın mutlak egemenliği.

Siyasal İslam farklı formlarıyla çeşitli ülkelerde kapitalizmin devamı için önemli bir unsur haline gelmiş durumda. Ve siyasal İslam -cihatçı gruplar bir yana- hükümette olduğunda esas politikasını kadınlar üzerine oturur. Peki neden?

TEMEL BİR POLİTİKA: KADIN ERKEK EŞİTSİZLİĞİ

“Bu düşünce tarzını tasvip etmiyorum” deseniz de siyasal İslam bir düşünce tarzının ötesinde, yönetim mekanizmalarının dini temelde yapılandırılmasıyla hükümet etmeyi gerektirir. İran'da olduğu gibi kimi yerlerde mutlak hakimiyet kurar ve devlete dönüşür kimi yerlerde ise kademe kademe ilerler. Devletin dini temeller üzerinden şekillendirilmesi

amacı, aynı zamanda İslam dünyasının liderliğini ele geçirme arzusunu, işgalci politikaları ve “diriliş” hayalini içinde barındırır.

Siyasal İslam her alanda erkeği daha üst bir cinsiyet olarak kabul eder ve yaşamın her alanına dair politikayı kadın ve erkek ayrımı üzerinden üretir. Bu, düşünce tarzının ötesinde bir ideoloji ve yönetim biçimini ifade eder. Yani ezen ve ezilen sınıfların yanı sıra toplumda yönetimi ve yargı mekanizmalarını formüle etmek için hangi sınıfa mensup olursa olsun kadını mutlak ezilen olarak resmen ilan eder. Kadınlar üzerinden üretilen politika tüm toplumu etkileyen baskı mekanizmalarını besler ve hükümeti şekillendirir. Bu politika ister devlet ola-

Fotoğraf: Mashregh haber

NIJERYA'DA BOKO HARAM / 2002

BOKO Haram, Selefi olan ve hatta dünyanın yuvarlak olup olmadığını sorgulayan Muhammed Yusuf tarafından Nijerya'da kuruldu. Kurulduğu yıldan itibaren terör saldırılarında yüz binlerce sivil öldüren Boko Haram, “Batıcı eğitim haram” anlamına geliyor. Bu grubun adı ve unvanından da anlaşılacağı gibi eğitime ve okumaya karşılar. Özellikle kadınların eğitimi gündeme geldiğinde bu “yasak” muhakkak daha da şiddetleniyor.

Nisan 2014'te Boko Haram, Borno eyaletinin Shebok bölgesinden 276 kız öğrenciyi kaçırdı. Liderleri Ebu Bekir Şikau olayın ardından, bu öğrencileri köle olarak satacağını, biri 12, diğeri 9 yaşında olan iki kız öğrenciyle de evleneceğini duyurmuştu.

IRAK VE ŞAM İSLAM DEVLETİ (İŞİD) / 1999

İŞİD, El Kaide'nin yardımıyla Ebu Musab Zerkavî'nin liderliğinde Sünni Selefi bir hareket olarak Irak'ta kuruldu. Resmi şekilde köleciliği savunan İŞİD, en büyük cihat olarak “nikah” savunuyor ve ele geçirdiği tüm bölgelerde kadınların İŞİD üyeleriyle nikahlanmasını “emrediyor.” Aksi taktirde kadınlar için cezası tecavüz ve ölüm. İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün raporuna göre İŞİD, askeri çatışmalarında çocukları ve gençleri kullanıyor ve en çok dini medreseler sayesinde çocukları çatışmaya hazırlıyor.

rak karşımıza çıksın ister cihatçı gruplar tarafından sürdürsün her türlü şiddete zemin hazırlar. Cinsel istismar, tecavüz, şiddet ve işkencenin ana hedefi haline gelen kadınların kamusal alandan bütünüyle tasfiye edilmesine çalışılır.

TANIDIK BİR KELİME: FITRAT

İslami devlet, İslam'ın ortaya çıkışından birkaç on yıl sonrasına dayanır ve örnekleri günümüze kadar uzanır. İslam dünyasının farklı bölgelerinde bu zamandan itibaren kökten-dinci akımlar ortaya çıktı. Ama bugün bahsettiğimiz “Yeni Siyasal İslam” ve “Yeni İslami köktendincilik” İran'da 1979 yılında İslam devriminin ardından kurulan İran İslam Cumhuriyeti ve Humeyni'nin iktidara gelmesiyle büyük zafer elde etti. Humeyni 1940 yıllarından itibaren mezhep ayırmaksızın

tüm dünyada İslam'ın hükmetmesi gerektiğini savunuyordu. Yazdığı çeşitli kitaplarda Şii mezhebinin öncelikli olmasının altını çizse de tüm cihatçı Müslümanlara seslenen bir liderliği vardı. İran'da İslami rejimin kurulmasıyla birlikte ilk söylemler ve ilk hedef haline gelen kesim kadınlar oldu. Humeyni 'Tehrir el vesile' kitabında kadınları “eksis tür” olarak tanımlıyor ve “hizaya getirilmesi” için her türlü şiddeti caiz ilan etti. Humeyni ve diğer teorisyenler farklı kitaplarında erkeğin üstünlüğünü ve kadınlı erkeğin eşit olamayacağını “fitrat” ile açıklıyorlar. İlk yıldan itibaren İran'da “kadın doğurmakla cihat etmeli” denilerek kadınları toplumun her alanından izole etmeye çalışan otoriter bir yönetim mekanizması oluşturuldu. İran İslam devriminin ardından, 1980 yılından itibaren bölgede farklı tekfiri güçler de ortaya çıkmaya başladı.

Fotoğraf: Canva

LÜBNAN'DA VE TÜRKİYE'DE HİZBULLAH / 1980

LÜBNAN Hizbullahı, 1980'de siyasi-militarist ve Şii İslamcı bir örgüt olarak ortaya çıktı. Lübnan'daki iç savaş yıllarında Lübnan Hizbullahı, İran rejiminin mali ve siyasi desteğini aldı, militanları İran Devrim Muhafızları tarafından eğitildi.

Yine 1980'lerin başında İstanbul'da harekete geçen Türkiye Hizbullahı'nın kurucuları ve militanları, başta Diyarbakır ve Batman olmak üzere bölge illerinde Kürt siyasi hareketine, sosyalist örgütlere, gazetecilere karşı silahlı saldırılar gerçekleştirmeye başladı. İşkenceyle, domuz bağıyla, mezar evleriyle anılan Hizbullah, Konca Kuriş gibi birçok cinayetin faili. Türkiye'de 2012'de kurulan Hür Dava Partisi'nin (HÜDAPAR)

üyeleri her ne kadar inkâr etse de Hizbullah'ın uzantısı olarak biliniyor. “Kadın narindir naziktir, çalışmak zorunda bırakılmasın, kadınlar fitratına uygun bir şekilde çalışsın” diyen, “18 yaşını doldurmadan evlendiği için kocası cezaevine atılan binlerce kadının ve babasız kalan çocukların mağduriyetleri giderilmeli ve sahlendirmeli” diyen HÜDA PAR, Cumhur İttifakı'nın bileşeni olarak AKP listelerinden Meclis'e girdi. İttifak şartı olarak 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Kanunu'nun kalkmasını istedi. HÜDA PAR karma eğitime son verilmesini, eşcinsellik ve zınnanın suç sayılmasını istiyor.

MUTLAK UMUTSUZLUKTA BİLE KADINLAR UMUDU YEŞERTİR

Siyasal İslam'ın güçlendiği tüm ülkelerde kadınların hayatı hedefe kondu: Özgürce evlilik ve boşanma hakkının, eğitim hakkının kadınların elinden alınması veya fırsat eşitliği derinleştirilerek bu hakların kullanılamaz hale getirilmesi, kadınların çalışmasının yasaklanması veya belirli alanlarda çalışmasına izin verilmesi, istedikleri gibi giyinmelerinin ve dışarıda dolaşmalarının engellenmesi gibi birçok kısıtlamayı içeren yasalar çıkarıldı ve buna eşlik eden toplumsal baskı mekanizmaları oluşturuldu.

Bölgenin koşulları ve sermaye ile olan ilişkisi Siyasal İslam'ın ne derece radikal olacağını belirleyici olmakla birlikte, yani kurulan ekonomik ilişkiler temelinde kimi yerde daha “ılımlı” bir görünüm sergilemek durumunda kalmakla birlikte, özünde kadın düşmanlığını temel politika olarak belledi. Yukarıda çizmeye çalıştığımız tablo, kadın düşmanlığının politik olarak bellemiş bu akımların iç içe geçtiğini ve özellikle küçük yaşta çocuklardan başlayarak geniş bir coğrafyada bir örümcek ağı gibi yayılmayı hedeflediğini ortaya seriyor. Türkiye'de de genel seçimlerin ardından onlarca küçük çocuğun sokaklarda tekbir çekerek yürüdüğüne şahit olduk.

AKP iktidarı, yıllardır tarikatları besleyerek, cemaatlerin sırtını sıvazlayarak “dindar ve kindar bir nesil” yaratmaya çalışıyor.

Ancak İran, Afganistan ve Lübnan'da yıllar içinde verdikleri büyük mücadele örnekleri, kadınların haklarına sahip çıkması ve kaybettikleri haklarını geri kazanmak için canı pahasına mücadele etmesi, bu örümcek ağlarının yırtılabilir olduğunu gösteriyor. Öyle ki İran'da gördüğümüz gibi mutlak umutsuzlukta bile saç tellerinin dalgalanması halk hareketlerini birleştirmeye ön ayak olabiliyor. İran'da süren mücadele örneğinde başörtülü, başörtüsüz tüm kadınlar otokratik rejime karşı can siper etti. Çünkü bu çürümüş ideoloji din, dil, ırk ve giyim tarzı fark etmeksizin tüm kadınları esaret altına aldı. İran'da kadınların 40 yıldan fazla bir zamandır süren mücadelesi farklı kesimlerin birleşmesiyle büyüdü, yol aldı.

Uzun yıllardır hangi ülkede olursa olsun birbirinden öğrenen kadın hareketi, birbirinin tecrübesinden ders çıkarmayı da bildi. Dolayısıyla bu hafızaya güvenerek Türkiye'de kadınların tüm ayrırtıcı politikalara rağmen birleşeceği, kazanılmış haklarına sahip çıkıp mücadele edeceği aşikâr.

DEPREM, SEÇİM, KUTUPLAŞMA: Büyük resme bakmak zorundayız

Zeliha TAŞDEMİR
Van

“Elazığ Kürt mü?” Bu soru 2020 yılında Elazığ’da yaşanan deprem sonrası Google’a sorulan sorulardan biriydi. 2011 yılında Van’da yaşanan depremden sonra ülkenin her yanından gönderilen bazı yardım kolilerinin içinden Türk bayrakları çıkmıştı. 6 Şubat’ta yaşanan ve asrın felaketi olarak tarif edilen Maraş merkezli depremler sonrasında ise böylesi sahnelere pek tanık olmadık. Yurt dışındaki çeşitli ülkelerden ve ülkenin dört bir yanından deprem bölgesine yardıma koşanlar ne “Adıyaman Kürt!” dedi ne de “Maraş Alevi!” dedi. Akıllar ve yürekler ırkçı söylemleri bir kenara bırakıp depremde zarar görenlerin yaralarını sarmak için kollarını sıvadı.

Depremle beraber ülke insanının canının ne kadar ucuz olduğu ortaya çıkmışken kimse seçimin erken ya da geç olduğunun üzerinde fazla durmadı ve kollar günlerce bizi enkaz altında bekletenlere okkalı bir cevap vermek için sıvandı. Özellikle depremin vurduğu Antep gibi illerde kapılar tek tek çalındı ve halka hayatlarımızı nasıl yeniden geri alacağımız anlatıldı. Ceviz içi ayıklayan, bayram kahkesi yapan kadınlar bazen hak verdiler bu anlatılanlara bazen de “Bundan iyisi yok ki” diyerek çaresizlikle ellerini havaya kaldırdılar. Havadaki o el yakalandı ve yeni, enkazsız bir hayatı beraberce inşa edeceğimiz tekrar anlatıldı. Bu yüzden 14 Mayıs günü sandığa en çok da sadaka iktidara karşı çalışma yürütenler umutla gitti. 15 Mayıs seçim sonuçlarının netleşmesiyle ortaya çıkan

tabloda ise aynı umut yerini umutsuzluğa bıraktı. Sonra akıllar “Neden?” diye sorgulamaya başladı.

Elazığ ve Van depreminin ardından hemen kabaran milliyetçi duygular Maraş depremlerinden üç ay sonra seçimler aracılığıyla hortladı. İktidar partisinin özellikle depremin önemli ölçüde etkilediği Maraş, Adıyaman, Hatay, Antep gibi illerden büyük oranda oy alması halkın bir kesimini öfkeliendirdi. 6 Şubat tarihinden sonra belki de çocuğunun 2 montundan birini deprem bölgesine gönderenler 14 Mayıs’tan sonra yaptığı yardımlardan pişmanlık duyup depremlere karşı hakaretler yağdırmaya başladı. Peki, söylendiği gibi depremler celladına mı aşık olmuştu? Elbette denklem bu kadar basit değil!

Öncelikle bu konuda yapılacak her tartışmanın ortasına adil ve demokratik koşullarda seçime girmediklerimiz gerçeğini koyarak tartışmaya başlamak gerekir. Seçimden önce, hiç AKP’ye ya da Erdoğan’a oy vermemiş insanların zihninden bile “Acaba sandıkta hile yaparlar mı? Seçimi kaybetse de baskı ve zor yoluyla iktidarda kalmaya devam ederler mi?” gibi sorular geçti.

Bunların yanında iktidarın ve ortağı MHP’nin dilinden düşürmediği iki kavram var ki her an her saniye karşımıza çıkıyor: Din ve milliyetçilik. İktidarın bu iki kavrama sırtını yaslayıp halka uyguladığı baskılar 21 yıllık süreç içinde yavaş yavaş artırıldı ve bugün öyle bir noktaya gelindi ki Cumhuriyet İttifakı’nın karşısında yer alan her kesim düşman ilan edildi. Seçim sürecinde AKP’nin din istismarına karşı laik bir yönetim vurgusu yapanlar “Bunlar din düşmanı!”, içerde ve dışarıda savaş politikasına karşı olanlara “Bunlar teröristlerle iş birliği yapıyor!”

denilerek iktidar tarafından suçlandı. İktidarın bu suçlamalarının halkta bir karşılığının olup olmadığını da seçim sonuçlarıyla görmüş olduk. Alım gücünün düşük olduğunu söyleyen kadınlar bazen açıkça iktidar politikalarının karşısında olduğunu dile getiremezken bazen de destekleyerek “AKP giderse dinimizi bu kadar rahat yaşayamayız.” diyor. Örneğin Adıyaman ya da Maraş’ta yaşayanlar bu seçimde, deprem sonrasında yaşadıklarına öfkeli olduğu için Kemal Kılıçda-roğlu’na oy vereceğini söylediklerinde yakınları tarafından dinsizlikle suçlanıyor.

Ekonomik gidişatın ne halde olduğunu yaşayarak anlasalar da yine bu işin altından en iyi “İstikrar” sahibi Erdoğan’ın kalkacağına inanıyorlar. 6 Şubat’tan sonra yerle bir olan, 3 gün gönüllüler dışında kimsenin gitmediği Antep’in ilçesi Nurdağı’nda ilk günü öfkeyi bulamıyorsunuz. Çünkü depremin 4. ya da 5. gününde devletin gittiği Nurdağı bu süreçte iktidarın pilot bölgesi görevini gördü. Öyle ki bugün buraya AKP ve ortakları dışında kimsenin girmesi istenmiyor.

Elbette iktidarın zaferle çıktığı sandıklar kadar hezimete uğradığı yerler de var. Diyarbakır yine deprem bölgesinde olmasına rağmen bu illerden biri ve kaba tabirle tek adamın sandığa gömüldüğü önemli iller arasında yer alıyor. Ancak Diyarbakır’da da tıpkı Batman’da olduğu gibi Hizbullah uzantısı HÜDA PAR gerçeği var.

Hep beraber Diyarbakır’ın köylerinden birinde yaşayan A.’nın evine konuk olalım. A. bugün 20 yaşında ve açık öğretim aracılığıyla liseyi bitirmek üzere. Belki de bu senaryonun içinde size garip gelecek ama 2 yıl önce sevdiği ve anlaştı-

ğı kendinden birkaç yaş büyük eşiyile evlendi ve 1 yaşında da çocuğu var. A.’nın babası ev işlerinde ve kardeşlerinin bakımında annesine yardımcı olsun diye ama aslında kız çocuklarının okumasına karşı çıktığı için A.’yı 14 yaşındayken okulundan uzaklaştırdı. Bu olay olduktan sonra A. açık öğretim aracılığıyla okula devam etmek istediğinde ise onunla aynı süreci yaşayan ablası babasının önünde durup “Madem beni okutmadınız o da okumayacak!” dedi ve A. eğitimden birkaç yıllığına tamamen koparılmış oldu. A. evlendikten sonra annesi tıpkı kendisi gibi onun da çarşaf giymesini istedi ancak gelin olarak gittiği köyde kadınların çarşaf giymesi hoş karşılanmadığı için bir defa giydikten sonra çarşaftan vazgeçti. A.ve ailesi bu seçimde HÜDA PAR’ı desteklemek için sandığa gitti. Şimdi HÜDA PAR’ı destekleyen A. örneğini alıp Adıyaman’daki C.’ye Nurdağı’ndaki F.’ye uyarlayalım. Karşımıza birbirinin benzeri senaryolar çıkıyor. Bu örneklerle elbette A.’nın HÜDA PAR’a, C.’nin AKP’ye oy vermesini normalleştirmeye çalışmıyoruz. “Bunca şey yaşandı, insanlar açıklıkla sınıyor bu nasıl olur?” derken peşinden gelen ve hayatlarının her alanında kuşatıldıklarını gösteren büyük resme bakmak zorundayız. İşimiz büyük resimle de bitmiyor. Biz A. ya da B. hakkında tartışmalar yürütüp hükümler verirken A. şu anda mutfak tezgâhı altında kalan son malmemelerle akşama ne yemek yapacağını düşünüyor. B. ise ağır hasarlı evini onarmak için ihtiyacı olan krediyi, hangi bankanın en düşük faiz oranıyla verdiğini araştırıyor. Bu yüzden 21 yıldır tekrar eden bu ve benzeri durumlara karşı karar bizim ya değişimin öznesi olmak için dün olduğundan daha fazla çalışacağız.

Ayrıştırıcı söylemlere karşı İsrarımız yan yana durmak

Hatice KELLEÇİ
Tuzluca'yı Kadınları
Dayanışma Derneği

2023'e umutlarla girmiş-tik. Her alanda sohbetle-rin konusu seçimdi. 6 Şubat gecesi Türkiye bü-yük depremi yaşandı. Ondand fazla şehri etkileyen, çok büyük yıkımlara sebep olan dep-rem hepimizi derinden üzdü. Üzüldük ama en hızlı şekilde de toparlanıp en insani duyguları-mızla dayanışma çağrılarına ye-tişmeye çalıştık. İlk günden bu zamana kadar bütün kadınlar da-yanışma içerisinde deprem böl-gesine ellerinden geldiğince yar-dımlar gönderdi. Mamak dep-rem bölgesinden göçün en çok yaşandığı ilçelerden biri oldu. Bu süreçte üç gün boyunca yardım elinin uzanmadığı, çadırların da-ğıtılmadığı haberleri hep geldi. İnsanlar çok zor günler geçirdi. Gelen herkes de aynı derecede hem kızgın hem üzgün bir şekil-de devletin altından kalkamadı-ğını ifade ettiler.

DEPREMZEDELER HEDEF HALİNE GETİRİLMEMELİ

14 Mayıs seçim günü akşam sandıklardan haberler gelmeye başlayınca bizleri derinden üzen şeyler duymaya başladık. Deprem bölgelerinden sandıktan çıkan oy-ların şu anki iktidar yönünde ol-ması özellikle sosyal medyada "Ne-den yardım ettik ki keşke hepsi öl-seydi" gibi söylemlerle karşılaşma-

mıza sebep oldu. Hepimizin başı-na gelebilecek bir afet sonrası, devletin rantçı politikalarının, dev-let kurumlarının altının boşaltıl-masının asıl enkazı yarattığını gö-rerek, dayanışma için yaptıklarımı-zı seçim sonucuna bağlamamak gerektiğini anlatmalıydık. Buradan iki örnek ile depremzede kadınla-rın içine sürüklendiği durumu ak-tarmak istiyorum...

DAYANIŞMA HESAP KİTAP BİLMEZ

Geçtiğimiz hafta Tuzluca'yı'da kadın derneği genel kurulunu yap-tı. En son dilek ve temenniler böl-ümünde bir arkadaşımız söz iste-di. Depremzede olan Gamze ora-daki kadınlara yeminler edercesi-ne oyunu kime verdiğini anlattı. O kadar üzücüydü ki bu durum, "Yardım ettiniz ama bende oyla karşılık verdim" der gibi. Deprem zamanı ve sonrası yapılan yardım bizim gözümüzde, kalbimizde se-çime yatırım değil bir kadın olarak oradaki kız kardeşlere yanındayız demek içindi.

Mamak'ta bir başka mahallede ise deprem sonrası Ankara'ya eşi, iki çocuğu ve eşinin ailesi ile gelen ve bir kapıcı dairesine yerleşen Se-rap'ın yaşadıkları var. "Biz zaten deprem öncesinde boşanma ev-re-sindeydik ama böylesi bir felaketi yaşayınca o günleri hiç anmadan devam ediyoruz" cümlesini kur-muştu ilk tanıştığımızda. Politik olarak eşi ve ailesi ile ayrı düştük-lerini ama şu an evde huzursuzluk yaşanmasın diye sesini çıkarmadı-

ğını anlattı. Seçimin 1. turu sonra-sı eşinin babasının kendilerine her anlamda destek ve yardımcı olan aynı binadaki başka bir aileyi, bun-lar Erdoğan düşmanı diyerek ca-mide hedef göstermesi ile Serap ve çocukları hızlıca mahallede dış-lanır oldular. Bu bozuşturucu or-tamın yükünü de ayrılmak üzere olduğu eşi ve onun ailesi ile 1+1 evde yaşamak zorunda bırakılan Serap çekmek zorunda kaldı.

UMUDUMUZ BAKİ MÜCADELEMİZ DE ÖYLE

Kısacası deprem süresince hep söylediğimiz gibi bu enkazın asıl sorumlusu yirmi yıldan fazladır ik-tidarda olanlardır ve bu enkaz dü-zeni de onların eseridir, unutmaya-lım. Sonrasında gösterdiğimiz büyük dayanışmayı, devletin yap-madığını yapacak gücümüz oldu-ğunu gördüğümüzü unutmayalım. Böylesi büyük bir yıkımı yaşamak zorunda kalan insanların deprem sonrasında nasıl hayat koşullarına hapsedildiklerini unutmayalım. Bu saldırgan, ayrıştırıcı söylemlerin ve politikaların etkisi ile en çok yan yana olmamız gereken dönemde birbirimizden ayrı durmayalım. Ne olursa olsun aynı ekonomik koşul-lara, aynı şiddet sarmalı içine sıkı-şan kadınlar bir arada olmaya ve kadın düşmanı politikaları teşhir ederek kadın mücadelesinin büyü-mesine omuz olmaya devam etme-liyiz. Kırıldığımız yerden çiçek aç-masını -maalesef ki- bu memleket-te en iyi bizler öğrendik. Umutla-rımız baki, mücadelemiz de öyle.

21 metrekare manzaralı yeni evim

Berfin GÜLER
Malatya

MERHABA Ekmek ve Gül okurları. Geçtiğimiz sayılarda türlü maceraların içinde kendimi bulduğum taşınma serüvenim defa-larca kira yardımı için devlete başvurmam ve sonuç alamamam üzere, 21 metrekareli dayanışmayla içine yerleştiğim konteynerle son buldu. Evet evet 21 metrekare. Geçtiğimiz bir ayda kiralara belki bir ihtimal düşmesini bekledim, ama boş beklemişim. Kira-lar katlanarak artmaya devam etti. Öğrenci olduğumu ve gelirim de göz önüne aldığımızda, konteynerden başka seçeneğim olma-dığını kabul ettim. Çünkü devlet kira yardımı yapmadığı gibi kendi tahsis ettiği konteynerler için de arsa talep ediyordu. Bilin bakalım ne eksik? Tabii ki arsam yoktu. Sağ olsun var olsun halkımızın da-yanışmasıyla bir konteynera yerleştim. 21 metrekare deyip geç-meyin, gez gez bitmez. Misafirlerinizi ağırlarken kek börek yap-a-cağınız bir tezgâh, güzellik uykusuna yatabileceğiniz ferah bir odası(!) bile var. Mutfak tezgahı, tuvalet manzaralı. Bundan daha iyi manzara mı olur? Ayrıca iki minder atacak salonu da var. Buz-dolabı da olmayıversin ne olacak değil mi?

Kahvaltılık malzemeyi muhafaza edecek yer yok. Çamaşır ma-kinesini de alt yapı kaldırmıyormuş. Çamaşırlarımı yıkamak için bir tanıdığımın evine götürürüm, tanıdık bulamazsam da elde yıkama devri başlar ve böylelikle elektrikten de mis gibi tasarruf ederim.

SİZE RAĞMEN BARINMA HAKKIMIZI ALACAĞIZ

Esriye vurduğuma bakmayın. Akıl sağlığını korumak oldukça güç bir hale geldi çünkü. Bizi 21 metrekareye layık gören Malatya Büyükşehir Belediye Başkanı Selahattin Gürkan, çıkıp "İnsanlar azdı da Allah böyle bir felaket gönderdi" diyor. Bugün Malatya'da 21 metrekareye hapsedilenler, mecbur bırakılan binlerce kadın ve çocuk var. Bir kişinin bile kalamayacağı konteynerlerde, 6, 8 hatta 10 kişi bile kalmaya çalışanlar var. Bizleri gidecek yerimiz olmadığı için 21 metrekareye hapsedenlere bizim de sözümüz var elbette! Depre-min ilk gününden beri yanımızda olmayan, bizi yok sayan tüm yet-kili ve sorumlulara karşı ilmek ilmek ördüğümüz mücadele ve da-yanışma ağını büyüteceğiz. Bizi hapsettiğiniz 21 metrekareye mahkûm olmayacağız. Barınma en temel haktır ve size rağmen en temel hakkımızı alacağız.

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

Fotoğraf: Canva

Kadınların 15-16 Haziran'ı Tankın önünde bir işçi kadın, 'Çiğne beni çiğne...'

Buse VURDU

*İşçi yürür mü yürür ya
Koca illere varır ya
Ağayı beyi görür ya
Kalmadı gerçeğe uzak
Bu yurt benim elim aya'm
Bu yurt benim elim aya'mla kurtulacak. **

1960'lı yılların başları, henüz Türkiye'de grev ve TİS yasaları çıkmamışken, işçi sınıfının irili ufaklı eylem ve direnişler aracılığıyla haklarını aradığı, talepleri etrafında yan yana geldiği yıllardır. Sarıyer'de Kavel grevi gibi öne çıkan örnekleri de içeren 170'in üzerinde ki işçi eylemi, Türkiye işçi sınıfının grev

ve toplu sözleşme hakkını kazanmasında etkili olmuştur. 1960'lı yılların sonları ise grevler ve fabrika işgalleriyle ivme kazanan canlı bir işçi hareketiyle karakterizedir. Birçok fabrikada işçilerin işyeri örgütlenmesi sürecine girdiği, taleplerin belirlenmesi ve kararların alınması süreçlerine doğrudan katıldığı ve sendikal bürokrasiye karşı sendika içi demokrasiyi savunduğu bu yıllar aynı zamanda DİSK'in kurulduğu ve işçilerin Türk-İş'in temsil ettiği bürokratik ve işbirlikçi sendikacılık anlayışına tepki olarak mücadeleci bir sendikacılık anlayışının peşinden DİSK'e üye olduğu yıllardır.

Fotografılar: DİSK tarihi arşivi

15-16 HAZİRAN'A GİDEN SÜREÇ

1970 yılı, kriz nedeniyle büyüme oranının düştüğü ve enflasyonun yükseldiği bir yıl olmuştu. İşçi ücretleri giderek eriyordu. İşçiler bu süreçte tepkilerini grev ve direnişlerle gösteriyordu. Sermaye sınıfı, onların temsilcisi siyasi partiler ve Türk-İş yönetimi, işçilerin mücadeleci sendikacılık arayışlarını ve bu amaçla DİSK'e yönelmelerini

engellemek istiyordu. 1970 yılında CHP ve Adalet Partili milletvekillerinin Sendikalar Kanunu ile Grev ve Lokavt Kanunu'nda değişiklik yapılması için hazırladıkları tasarılar birleştirilerek Meclise gönderildi. Tasarı, sendikal örgütlenme ve grev hakkının kısıtlanmasına yol açacak yüksek sendikal barajlar getirilmesi üzerine kuruluydu.

ŞALTERLER İNİYOR, SOKAKLAR KAYNIYOR

YASA, 12 Haziran 1970 günü Mecliste 4 ret oyuna karşı 230 oyla kabul edildi. Yasaya tepki duyan işçiler, işyerlerinde oluşturdukları komiteler aracılığıyla yan yana gelmeye başladı. DİSK, 17 Haziran günü Taksim Meydanı'nda bir miting yapma kararı aldı. Ancak yasanın Meclisten geçmesinden iki gün sonra, 14 Mayıs akşamı, Silaharağa'daki Sungurlar ve Demirdöküm fabrikalarının gece vardiyalarında

direniş başladı, işçiler üretimi durdurdu. 15 Haziran 1970 sabahı ise protesto eylemleri yayıldı. Eylemlere hem DİSK'e ve Türk-İş'e üye işçiler hem de sendikasız işçiler katıldı. İlk gün 115 işyeri ve 80 bin işçiyle başlayan, 16 Haziran günü ise 168 fabrika ve 150 binden fazla işçiyle devam eden eylemlerde kimi fabrikalar işgal ve iş durdurma, kimi fabrikalar ise yürüyüşe geçme kararı aldı.

VE KADIN İŞÇİLER...

TÜRKİYE işçi sınıfı için bir dönüm noktası olan 15-16 Haziran işçi direnişinde, kadın işçiler de aktif bir rol oynadı. O dönemde fabrikalarda çalışan kadın işçiler, düşük ücretler, kötü çalışma koşulları ve ayrımcılık gibi sorunlarla karşı karşıya kalıyordu. Kadın işçiler, 1960'lı yıllardan başlayarak grevlerin ve gösterilerin düzenlenmesinde önemli ölçüde yer almaya başladı. Direniş sürecinde de sendikalar ve işçi örgütleri tarafından düzenlenen toplantılara katılarak karar süreçlerinde söz sahibi oldular ve protestoların örgütlenmesinde aktif rol üstlendiler. Ayrıca, işçi ailelerinin dayanışmasının sağlanmasında önemli bir rol oynadılar.

Sümerbank'tan, Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumundan, Demirdöküm'den, İbrahim Ethem ilaç fabrikasından, DYO'dan ve daha birçok fabrikadan kadın işçiler üstlerinde önlükleri, ayaklarında terlikleriyle 15-16 Haziran direnişinin ön saflarında yer aldılar. Beyaz ve kara önlükleriyle barikatları aşanları, tankların üzerinde subaylarla tartışanları, ayakta durarak cıplak ayakla yürüyüşe geçtiklerini, unutulmaz direnç hikayeleri yazdılar.

15-16 Haziran'ın tanıklarından biri direnişin ilk gününü şöyle anlatıyor: "15 Haziran'da hiç gözümün önünden gitmeyen şey, o tankları aşan kadın işçilerdir. Mesela Mecidiyeköy, Levent tarafında Eczacıbaşı fabrikaları var. Ve orada beyaz önlükleriyle işçi kadınlar çıktılar, barikatları aştılar. Gerçekten kadınlar önünü açtı, kadınların gücünü gördük."

Bir başka tanık ise şöyle aktarıyor: "Tankla burun burunayız! (...) Tankın üstünde askerler! Ellerinde silah! Parmakları tetikte! Palet kayıyor elimizin, tırnaklarımızın altından... Yol kapamak üzere... Kara önlüklü bir işçi kadın attı kendini tankın önüne! 'Çiğne beni, çiğne!' (...) Tankı aştı işçiler! Tank, selin ortasında kalan karataş gibi zavallı! Geri geri gitmeye başlıyor. Önümüzdeki tanktan duvar yıkılıyor."

15-16 HAZİRAN VE SONRASI

15-16 HAZİRAN 1970 işçi direnişi, Türkiye'deki işçi kadınların tarihi açısından büyük bir öneme sahiptir. Direniş sürecinde işçi kadınlar sendikalar ve işçi örgütleri aracılığıyla karar alma süreçlerine dahil olmuş, dayanışma ağları oluşturmuş, sayıları erkek işçiler kadar çok olmasa da yürüyüşlerin önünde saf tutmuş, kitlelere moral ve cesaret vermişlerdir. 1960 ve 1970'li yılların grev ve direniş süreçleri aynı zamanda işçi kadınların öğrenci kadınlarla, sosyalist kadınlarla bir araya gelme ve kadınlar olarak deneyimledikleri ortak sorunları tartışma olanaklarını da yaratmıştır.

Çoğunlukla kadınların çalıştığı fabrikalarda gündeme gelen grev ve direnişlerde iş yerindeki ayrımcılıklardan evin içindeki derlere kadar birçok konu tartışılmıştır. Kadın işçiler gerek iş yerinde gerek evde yüz yüze geldikleri sorunlar karşısında çözüm arayışına girmiştir. Denebilir ki, işçi kadınlar, 1960'lı yıllardan başlayarak daha aktif şekilde yer almaya başladıkları örgütlenmeler içinde 1970'li yıllarda daha farklı bir pozisyon tutacaklarının sinyallerini de 15-16 Haziran direnişiyle birlikte vermiştir.

Kulaklıklar kulağa İşçi Sınıfı Tarihinde Kadınlar...

**1880'LERDEN 1989 BAHARINA:
CİBALİ TÜTÜN İŞÇİSİ
KADINLARIN MÜCADELESİ**

**1910: BURSALI İPEK İŞÇİSİ
KADINLARIN TARİHİ GREVİ**

**1963: KAVEL GREVİNİN
ARDINDAKİ KAHRAMAN
KADINLAR**

**1964: BEREC İŞÇİSİ
KADINLARIN 41 GÜN
SÜREN GREVİ**

**1966: PAŞABAĞÇE GREVİNİN
YASAK TANIMAZ KADINLARI**

01:30

04:00

'Beni ve çocuklarımı koruyacak bir devletin olmadığını öğrendim'

Sorunlarımızın başladığı evliliğimin ilk günlerindeki sıkıntıları maalesef atlattığımı sanıp on bir yıl evli kaldım. İki oğlum oldu. Çok kez ayrılmak istedim fakat hep "Çocuklar küçük" dedim, sürdürmekle yanlış yaptığının farkında olarak devam ettim. Psikolojik şiddet çok fazlaydı. Kendime hep "Gececek" dedim. Hiç geçmedi. 2018 yılında uğradığım fiziksel şiddet, hakaret, küfür... Ama hep "İyi ki anneyim" diye diye kendimi tedavi etmeye çalıştım. Son olarak çareyi sığınmaevine gitmekte buldum. İlk karakol şikayetinden sonra Aile Sosyal Politikalar Bakanlığından aradılar beni. ŞÖNİM'e yönlendirdiler. Gittiğimde oraya içime sinmeyen bir şeyler

vardı. Çocuklarımı da aldım, evime yani beni döven adamın yanına geri döndüm. Ama vazgeçemedim. Mücadele etmeye devam ettim.

Kendimden hiçbir zaman ödün vermedim, her zaman önceliğin kendim olduğunu, ben iyi olmazsam, ben güçlü durmazsam çocuklarıma bir faydamın dokunmayacağını biliyordum. Boşanma davası açtım ve çok şükür boşandım. Kurtuldum dedim. Kendi kendime mutlu ol çilem, dedim. Ama aslında hiçbir şey bitmedi. Peşimi bırakmadı. Beni devamlı celladım gibi takip ediyor olması, evimin etrafında dolaşması beni tedirgin ediyor.

KELEPÇE OLMADIĞI İÇİN ELEKTRONİK KELEPÇE TAKILAMADI

İki senedir ayrıyız, boşandık ama kurtulamadım. Devamlı karakoldayım ama ne yazık ki elime geçen kocaman bir hiç. İlk önce uzaklaştırma verdiler, devamlı ihlal ediyordu ve ben ispatlayamadığım için ceza almıyor, almadığı için de durmuyordu. Üçüncü uzaklaştırmasını aldı ve ben elektronik kelepçe talebinde bulundum. Kabul edildi. 3 ay süreyle kelepçe takılı kalacaktı. Ama karakolda yeteri kadar kelepçe bulunmadığından dolayı bir ayı boşta gitti.

Bu süreçte çalıştığım iş yerine gelip beni taciz etmeye başladı. Kameralar olduğu halde karakol zamanında talep etmediği için

görüntüler silindi. Onlar da aldıkları tehditler yüzünden beni işten çıkarmak zorunda kaldı. İki ay kelepçe takılı kaldı, yaklaşılamadı. Çıkarttıkları günün akşamı evimi bastı, evime girdi. Polis gelene kadar ortadan kayboldu. Polisin bana dediği şey, "Suç üstü yakalamamız lazım ki ceza verelim" oldu. Yaşadıklarımınla kaldım.

Benim arkamda duran ailem var ama beni koruyacak, çocuklarımı koruyacak bir devletin olmadığını tekrar tekrar öğrendim. Her seferinde "Başının çaresine bak" dediler. Aslında verdikleri mesaj var, dik durmalı kadınlar, eğer anneyse daha da güçlü olmalı, ağladığı yerde gülmeli, güldüğü yerde de ağlamalı.

Ankara'dan bir kadın

On üç gün yaşanmayacak adamlarla on üç yıl geçmez

Bana yaşadıklarını anlat denince nerden başlayacağımı inanmıyorum. Köyde fakir bir ailenin çocuğu olarak doğdum. İlk okuldan sonra orta okula başladım ama ne ayakkabım ne formam vardı. Okulu bıraktım. Sonrası hep evde, tarlada çalıştım, bu şekilde aileme destek olurken büyüdüm. Bir yakınımın düğünde gördüğüm birine aşık oldum. Ne elini tuttum ne de konuştum. Nasıl aşksa artık. Beni istemeye geldiklerinde ve sonrasında bir sürü yanlış giden şeyler oldu. Fakat ben kör bir inatla evlendim. Küçük bir ilçede yaşamaya başladım.

Eşim çay ocağı işletiyordu. Kulağıma kumar oynadığı söylentileri geliyordu. Sorduğumda hep inkâr ediyor, yalan söylüyordu. Doğru dürüst çalışmıyor, eve ek-

mek getirmediği günler oluyordu. Küçük yerlerde ana baba desteği, bulgur, yufka, ekmek idare ediyor, evliliğimi sürdürmeye çalışıyordum. Birkaç kez ayrılmaya çalışmış, baba evine küsüp gitmiş, her seferinde geri dönmüştüm. Bu arada iki dünya tatlısı kız çocuğumuz olmuştu. Her geri dönüşüm kendisini vazgeçilmez hissetmesine ve daha da şımarıp yaptıklarının dozunu arttırmasına sebep olmuştu.

Yaşadığımız yer küçüktü ve önüne gelenden "Eşim hasta, çocuğum hasta" diye borç alıp, kumar oynamıştı ve borçlular kapıya dayanmıştı. Kardeşlerim eşime iş buldu, ailemin yardımıyla Ankara'nın bir ilçesine taşındım. Sanki taşınınca adam değişecekti. Kredi çekip arkamızda bıraktığı borçları ödemeye çalışıyor, hem de iki çocukla asgari ücretle yaşamaya çalışıyorduk. Ben çalışmıyordum. Çocuklar küçüktü ve bırakacak yerim yoktu. Ama yine de boş durmuyordum. Yaşadığımız binayı temizleyip oradan üç beş kuruş alıyordum, komşulara dantel lif, tülbent oyası örüp geçimimize katkı sunmaya çalışıyordum. Huylu huyundan vazgeçer mi? Burada da kumar oynamaya, kredi kartlarıyla borç açmaya devam etmişti. Borçlularına benim telefonumu vermişti. Bankalar beni arıyor, ellerinde borç senetleri kapıma adamlar dayanıyordu. Ablamı aradım. "Boşan çocuklarını al gel, sana önce biz bakarız sonra iş buluruz, çalışsın" dedi. Ama benim için o kadar imkansızdı ki söyledikleri.

Kız kardeşlerimin desteğiyle Ankara'ya taşındım. Bir yandan iş arıyor bir yandan boşanmaya çalışıyordum. Sonunda iş buldum. Taşeron bir firmada bulaşık yıkıyor, geçinmeye çalışıyordum.

Eşim beni ve çocukları rahat bırakmıyor sürekli karşıma çıkıyor, eve dön-

meye çalışıyordu. Ablam baktı olmayacak, kendi yaşadığı, kiralara çok pahalı olduğu muhitte eski bir aile apartmanının çatı katını kiraladı. Eski eşimin eve girip çıkamayacağı bir ev tuttuk.

Boşanma davasının günü gelip çatığında adama bir hal olmuş, iki dirhem bir çekirdek, süslenmiş gelmişti davaya. Bense aradan çok yıllar geçmiş gibi yıpranmıştım. Boşanmak istemediğini, boşandığım takdirde nafaka veremeyeceğini söyledi. Sırf nafaka vermemek için çalıştığı işten de çıkmıştı. Arada çocuklarla buluşup görüşüyordu. Çocuklara söylemişti. Ben de "Nafaka filan istemiyorum, yeter ki beni bu evlilikten kurtarın" dedim. "Zaten evliyken eve para mı getirdi de boşanınca verecek" dedim. Çok ilginç, yaşadıklarımın tanık onca komşudan yalnızca biri tanıklık etmeyi kabul etmişti. O da hayatın çemberinden zorluklarla geçmiş bir hayat kadınıydı. Bana "Çok şanslısın ailen destek oluyor. Keşke zamanında benimkiler de destek olsaydı" demişti.

Çalıştığım yer eve yakındı, gece çalışmama rağmen evden işe rahat gidip geliyordum. Ben köyde yaşarken geceleri yalnız başına tuvalete bile gidemeyen biriydim. Ailemin desteğiyle biraz da kredi çekip ev aldım. İşten geç çıktığım için son otobüse yetişememe ihtimalim vardı ve bunun için yarım saat izin istedim, kabul ettiremediğim için işten ayrıldım. İşsizlik parası da alamadım. Bir pastanede çalıştım birkaç ay onlar da doğru dürüst para vermediler. Oradan da ayrıldım.

Özel bir hastanede çalışıyorum şimdi. Çok çalışıyorum. Bazen birkaç kişinin yapacağı işleri tek başıma yapıyorum. Arkadaşlarım da öyle. Kızlarım büyüdü. Büyüğü liseyi bitirdi, evlendi. Küçüğü liseyi bitirmek üzere. Çok mücadele ettim. Son olarak şunu söylemek isterim. Ben on üç gün yaşanmayacak adamlarla on üç yılını geçirdim. Siz sakın geçirmeyin...

Nurgül KAYA
Yenimahalle/ANKARA

Görsel: Canva

Hayat boyu mücadeleden vazgeçmemiş bir kadın:

MÜSTESNA

İlknur HAYLAZ
Esenyalı-İstanbul

Büyük bir odada, büyük büyük 20'ye yakın poşet, hepsinin de içleri dolu. İlk defa gören biri "Her yer ne kadar da dağınık" diye düşünebilir. Müstesna'yı tanıyanlar ise "Bu dağınıklık değil, bu emek" der. Burası Müstesna'nın küçük ama içi kocaman evi. 36 yaşında, 3 çocuk annesi genç bir kadın o. Geçimini gündüzleri atölyede çalışıp akşamları ise evde toka yaparak sağlıyor. Başka kadınların da gelir elde etmesi için toka işini onlara öğretiyor. Hayatı boyunca mücadele etmiş, cesur bir kadın. "Bende cesaret yoktu fakat cesur olmak zorunda kaldım" diyor Müstesna.

18 yaşındayken akrabası ile evlendirilmiş. Daha sonra da memleketinden taşınarak başka bir şehre yerleşmiş. Pijama hiç giyemezmiş mesela. Çünkü eşi 2 ayda bir Müstesna'yı "Senin varlığın hata" diyerek sokağa atıyormuş. Eve de hiç para getirmemiş. Açlıktan artık 45 kiloya düşmüş Müstesna, "Sonra hamile kaldım, hamileyken eve icra geldi. Dükkanına gidip ev gibi orada yaşamaya başladık. Dışarıda çalışmama izin vermiyordu" diyor.

Eşi eve gelmediği zaman ekmek alamadığını anlatıyor Müstesna, evin içinde hapis hayatı... "Çocuk olunca 2 yıl sadece emzirdim, çünkü evde yiyecek bir şey yoktu. Makarna bulunca az az yapıyordum ki bitmesin. Çocuğun altını pamuklu bir bezi poşete koyarak bezliyor, ısıtıcıda su kaynatarak duş alıyordum. Artık çöpten yiyecek ve kıyafet toplama durumuna gelmiştim. Bir gün terziye sabunluk işi yapıp 20 lira kazandım hemen gidip ekmek ve eşime de sigara aldım. 2 yıl boyunca sabunluk yaparak geçimimizi sağladım. Bir süre sonra dükkandan atıldık, başka bir eve çıktık ancak oradan da atıldık. Başörtüsü dikmeye başladım. Eşim onu da bıraktırdı. Damacana için sepet örmeye başladım, 1 buçuk yıl da bu şekilde geçimimizi sürdürdüm."

'BOŞANDIM AMA KURTULAMADIM'

Müstesna evden atıldığı dönemler-

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

'BU ÜLKEDE KİM ASGARİ ÜCRETLE GEÇİNEBİLİR Kİ'

MÜSTESNA isminin anlamı, "Benzeri az bulunan, benzerlerinden ayrı, üstün olan, seçkin" demek. Gerçekten öyle bir kadın. Benzeri az bulunan. Oldukça güçlü. Ve çevresine de destek olan bu gücünü dağıtan bir kadın. Maalesef büyük çocuğu okulu bırakmak zorunda kalmış. Müstesna, kadınlara da destek oluyor, onlara iş gönderiyor. "Ben eve iş alırken fazla fazla alıyorum. Çünkü çevremdeki insanların durumu çok kötü. Hiç kimse geçinemiyor. Yaşlı amcalar, erkekler, kadınlar, gençler... Hepsi benden toka alıp evde ek iş yapıyorlar. Bu ülkede asgari ücretle kim geçenebilir ki? Artık herkes gündüz ayrı işte, gece de evde ayrı işle uğraşiyor. Çok para kazandıyor diyemem ama en azından ekmek alıyoruz evimize" diyerek tepki gösteriyor.

de hep ailesinin yanına gitmiş, onlar da "O senin kocandır" diyerek geri göndermişler. Daha sonra eşi yurt dışına gideceğini söylemiş. Müstesna'da gitsin diye biriktirdiği bütün parayı adama vermiş: "3 ay hiç haber alamadık. Öldü sandık orada. O ise keyif yapıyormuş. Sonra 'Boşan ben biriyle evleneceğim' diyerek baskı yapmaya başladı. Tabii bu durum beni mutlu etti ve biz boşandık. Gündüz

temizliğe giderek akşam da el işleri yaparak evimi geçindirdim. Ailem, akrabalarım hariç herkes çok sevindi boşanmama. Hayatımızı tam düzene sokarken bir gece pat diye eve geldi. Balkon kapısını çalmış. Çocuklar da açmışlar kapıyı donup kalmışlar. Ben de bir yakınımı aradım. O adamın da yakınına aradım. Bana 'Sen niye boşandığını herkese söylüyorsun. O istediği zaman gelip gidecekti' dedi. Sonra çocuklarımı alacağını söyledi. Çocuklar 'Biz seninle gelmeyiz' dediler babalarına. Eski eşim '2 hafta kalıp gideceğim' dedi. Bir

şey diyemedim. Bir gün işten gelirken oğluma mesaj attım 'Bir şey lazım mı?' diye. Oğlum ise 'Anne ben 1 hafta önceki hayatımı istiyorum' yazmış. Canımı çok yaktı o cümlesi. Bir gün bize, 'Bana 4 yılın hesabını vereceksiniz' dedi. Polisler geldi, kimi alalım dediler. Ben de 'Beni alın' dedim. Çünkü onu alsalardı hemen 1 saate bırakacaklardı."

'İLLA ÖLMEM Mİ GEREKİYOR?'

Müstesna o kadar doğru söyledi ki. Çoğu kadın sırf nasıl olsa 1 saate bırakılacak ben daha çok şiddet göreceğim diyerek polisi arayamıyor. Müstesna da biliyordu bunu. O yüzden kendisi karakola gitmek istemiş. Polisler ona sığınmaevini önerdiklerinde kabul edecekmiş fakat büyük oğlunu o adama bırakmak istememiş. Evine geri geldiğinde kapının kilidini değiştirdiğini fark etmiş. Polislerle birlikte çilingir çağırması, toplayarak çıkmışlar. Temizliğe gittiği, toka yaptığı kişilerden rica etmiş destek istemiş. O insanların desteğiyle başka bir şehre gitmiş. Gizlilik kararı çıkartmak istemiş ama Müstesna'yı "kan davası yok aranızda" diyerek geri göndermişler... "Kan davası yok ne demek, illa ölmem mi gerekiyor? Kaç ke-re uzaklaştırma istedim. Ama o adam hep evimi basmaya devam etti. Şimdi tehdit ediliyorum. Bulduğu zaman beni ve çocuklarımı öldüreceğini söyledi. Büyük oğlum lisede okuyordu, okulu bırakmak zorunda kaldı. Telefondan asla tehdit etmiyor. Çünkü o işini biliyor. Eski eşimin beni bulması için akrabalarım yardım ediyor. İşe giderken koşarak gidiyorum resmen."

Ötekileştirme ve nefrete karşı birleşelim

Bizler adına siyaset yaptığını düşünenlerin oy kazanmak için makul Türk olmayan her kesimi dışlamaya çalışmasının ne hakla ne hukukla ilişkisi olmadığını biliyoruz. Bu kutuplaşmadan en çok etkilenen de kadınlar.

Aysel Ebru ÖKTEN

Seçimlerin Türkiye siyasetini belirlemeye çalıştığı, dört bir yandan seçimi kazanmak üzere “öteki” kabul edilene düşmanlığın büyütüldüğü bir dönemi geride bıraktık. Tıpkı seçimin her şey olmadığını bildiğimiz gibi. Bizler adına siyaset yaptığını düşünenlerin hamaseti büyüterek oy kazanmak için makul Türk olmayan her kesimi dışlamaya çalışmasının hakla, hukukla adaletle ilişkisi olmadığını biliyoruz. Her biri uzun uzun tartışılacak konular olmakla birlikte bu yazının konusu seçim dönemi boyunca sıklıkla adları “geri gönderme” ile anılan mülteciler olacak. Seçimin sonucu açıklandıktan sonra sosyal medya da “bu seçimin sonucunu mülteciler belirledi” gibi bir çıkarım ile tüm yükü ülkedeki mültecilerin sırtına yükleyenlere birkaç kelam etmek bu düşmanlığın yarattığı yangına birkaç damla su dökülebilmek açısından gerekli.

TÜRKİYE TRANSİT ÜLKE KABUL EDİLDİ

Mültecilerin en çok mesele edilen konulardan biri olmaya başlaması 2011 yılında Suriyelilerin Türkiye’ye gelmesi ile başladı diyebiliriz. Türkiye tarihselliği itibarıyla Avrupa’ya açılan kapı olması do-

syıla da çoğunlukla transit-geçiş ülkesi olarak kabul ediliyordu. Süreç içinde Türkiye’nin ucuz emek cennetine çevrilmesi, Avrupa’nın kapılarını kapaması, Orta Doğu coğrafyasında emperyal devletlerin güç alanlarını büyütmesi bununla birlikte savaşların artması gibi sebeplerle Türkiye artık mülteciler için hedef ülkeye dönüşmüştür. Göç İdaresi Başkanlığı tarafından paylaşılan verilerin şeffaflığı konusunda derin endişelerimizle birlikte, Türkiye’de toplam 4 milyon 990 bin “yabancı” bulunuyor; bu sayının 3,4 milyonu ise Suriyeli.

Türkiye dünyada başka hiçbir ülkede olmadığı kadar büyük bir mülteci nüfusuna sahip. Bunun en önemli nedenini, AKP hükümetinin açık kapı politikası uygulayarak büyük bir Suriyeli nüfusu “ensar” söylemi ile misafir etmeye başlaması olarak görebiliriz. Bununla birlikte mültecileri her dönem Avrupa’ya karşı koz olarak kullanan da ‘Geri Kabul Anlaşması’ ile Türkiye’nin bir göçmen deposuna dönmesini sağlayan da yine aynı hükümet.

TÜRKİYE SİYASETİNDE ÖTEKİ OLMAK

Dünyada aşırı sağın yükselişi göçmen düşmanlığı ile iç içe bir biçimde gerçekleşiyor. Türkiye’de yaşayan milyonlarca mülteci nüfus da bu düşmanlıktan payına düşeni alıyor. Siyasetçiler için mültecilerin kullanışlı bir aparat olarak görülmesi sadece Türkiye’ye has bir durum değil. Mültecilik ile kurulan öteki inşası, ülke içerisinde yaşanan sorunların nedeni olarak gösterip siyaseten sorumluluğu zayıf öznelere tahsis etmek epey karşılaşılabir bir durum. Fakat bu yöntemlerle ekilen düşmanlık tohumunun siyaseten getirdiği oy kazancı, birlikte yaşamak durumunda olan bizler için hayatı çekilmez bir hale getiriyor. Seçim sürecinde Ümit Özdağ, “13 milyon sığınmacı var hep-

sini Zafer Turizm ile geri göndereceğiz” demeye başladığında sayıların afakiliği böyle bir sığınmacı nüfus olmadığı gerçeği bir yana, mültecilerin birer çuval gibi bir otobüse atılıp gönderileceği söylemi, bu topraklarda bütün zorluklara rağmen 12 yıldır yaşamaya çalışan insanların çabalarına saldırmak üzere programlanmıştır. Dünyanın hiçbir yerinde, bir günde geri gönderme mümkün olmadığı gibi, savaş riski olan ve güvenli olmayan ortamlara geri göndermeme ilkesi çiğnenerek uluslararası hukuk ayaklar altına alınmak istenmez. Bununla birlikte sorunun gerçek çözümü için gerekli yol ve yöntemlere başvurmadan hamaseti sürdürmek, halkın öfkesinin asıl sorumlular yerine mültecilere yönelmesine neden olmaktadır. Öte yandan meselenin taraflarından biri olan dünya devletlerine yönelik tek bir söz edilmiyor; oysa sorunu çözmek için Geri Kabul Anlaşmasına karşı durarak, Avrupa’nın bekleme odasına çevrilen Türkiye’nin üzerindeki sorumluluğun bölüşülmesi talep edilebilir.

YERLİ VE MÜLTECİ KADINLAR: EN ÇOK YARAYI BİZ ALIYORUZ

Şiddet, taciz, esnek ve ucuza çalışma, mobbing, hasta ve yaşlı bakımı, ev yükü, geçim sıkıntısı... Sıraladıkça büyüyen tüm bu sorunlar, ırk, dil, din fark etmeksizin tüm kadınların sorunu olarak karşımızda duruyor. Sırtında bir çantasıyla yurduunu terk edip tehlikeli göç yollarına çıkmak zorunda kalan mülteci kadınlar, ek olarak, büyütülen şiddet dili ve düşmanlığın karşısında da savunmasız durumda. Seçim dönemi boyunca her sorunun kaynağının mülteciler olduğunu ve onlar gittiğinde tüm sorunların çözüleceğini iddia edenlerin sesleri yükseldikçe ve toplum içinde karşılık buldukça mülteci kadınların yaşamı daha da zorlaştı. Mülteci kadınlar sokağa çıkmaktan imtina ediyor, çocuklarını okula göndermekten korkuyor, geri gönderilirim endişesiyle şiddete ve baskıya karşı her geçen gün daha da sesini çıkaramaz hale geliyor...

Yaratılan bu karanlık yalnızca mülteci kadınları değil yerli kadınları da içine çekiyor. Kadınlar bu tablo içerisinde yerli ve mülteci olmaları fark etmeksizin en çok hasarı görüyor. Bu söylem inşasıyla yerli kadınlar sokakta mülteci erkeklerin tacizine uğramakla korkutulurken, mülteci kadınlar yerli erkeklerin şiddet ve tacizine karşı susmaya, daha da çok sinmeye itiliyor. Oysaki kadınların özgürce sokaklarda gezebilmesi ve her anlamda yaşamlarını kurabilecek güce sahip olması birilerinin kalmasına veya gitmesine değil, eşitliğin kurulmasına ve kurumsallaşmasına bağlı.

Türkiye’de yaşayan kadınlar olarak güvende olmadan yaşama halimize ilişkin geliştirdiğimiz stratejiler kadar, bizlere sunulan bu yaşamı kabul etmemek için birleşme halimiz de bir o kadar gerçek ve güçlü. İstanbul Sözleşmesi’nin kaldırıldığı süreçte bunu gördük. İstanbul Sözleşmesi’ni savunmak sadece yerli kadınların yaşam güvenliği için değil mülteci kadınların da eşit bir yaşamı inşa etmesi için hayati idi. Bu sebeple eylemlerde yerli ve mülteci kadınlar omuz omuza mücadele edecek gücü kendilerinde gördü ve bu güç tüm bu umutsuz tablonun içerisinde ışımaya devam ediyor.

Parmakla gösterince değil el ele verince güçleniyoruz

Berfin Ceren ERGİN
Antep

Düztepe, Cengiz Topel'deyiz. İki üç katlı evler, dar ve çarpık sokaklar. Birçoğunda yaşayanlar Antep'e çalışmaya gelmiş aileler: Van'dan, Siirt'ten ve hatta Suriye'den. Kapıları çaldığımızda genelde çocuklar açıyor. "Annemi veya babamı çağırabilir misin?" diyoruz, hemen bağıyor: Anne! Kadınlar kapıya çıkarken en başta çekiniyorlar. Kim gelmiş, diye soruyorlar çocuklarına. "Bir abla gelmiş seninle konuşmak istedi" deyince çekincelerini bir kenara bırakıp kapıya çıkıyorlar. Belli ki kadın kadına konuşmaya ihtiyaçları var. Mutlulukları ses tonlarından anlaşılıyor. "Yardım için geldiniz sandım" diyorlar ama yüzlerinde bir umutsuzluk yok, aksine bir rahatlama içindeler. "Zaten bize kimse yardım da bulunmaz, biz onlara oy vermiyoruz" diyorlar.

Kadınların çoğu ev eksenli çalışıyor, eşleri fabrika işçisi, büyük çocuklar ise okulu bırakıp işe başlama evresinde. Kadınlar sabahtan akşama kadar çocuklarla ilgileniyor, akşam olunca eşleriyle ilgileniyor, herkes karnını doyurunca da yapabilenler, ceviz kırıp ev ekonomisine katkıda bulunuyor. Kırdığımız cevizlerden yiyebiliyor musunuz, diye soruyoruz. "Nerede..." diye cevap veriyorlar.

Öncelikleri kendi yaşamlarına dair özel istekleri değil aslında. En başta karın doyurma, sonra çocuklarının okuyabileceği koşulları olması. Lisede okulu bırakıp çalışan çocuklarını anla-

tıyorlar. İleride onları da böyle bir yaşamın beklediği korkusu var üzerlerinde. "Peki sen?" diyoruz, "Sen ne yapıyorsun?" Evden dışarı, belki sadece kapının önüne kadar çıktıklarından bahsediyorlar. Komşularıyla iyi geçinenler görece şanslı. Birbirleriyle dertleşiyor, ortak sorunlarını konuşuyor ve konuştukça güç alıyorlar.

NASIL OY KULLANDIKLARI EVDEKİ KONUMLARININ GÖSTERGESİ

"Seçimler hakkında ne düşünüyorsunuz?" diye soruyoruz. "Bugüne kadar oy verdik de ne oldu? Bizim oylarımızla başa geldiler ama sonra suratımıza bakmadılar. Şimdi oy vereceklerimiz neden farklı olsun?" diyerek oy vermeyeceğini belirten kadınlar da vardı; "Kocamla daha konuşmadık, o ne derse benim de oym ona" diyenler de. Kadının ev içindeki konumu açısından önemli bir gösterge aslında. Kadınların kendi hayatları ve hakları üzerinde ne kadar az söz sahibi olabildiğinin bir göstergesi. Bir yandan da hayat koşullarının iyileştirilmesinin imkansızlığına kapılıp umudunu kaybetmiş olan kadınlar...

Eşi işini kaybetmiş olan bir kadın yan komşusunu gösteriyor. "Bunlar (sığınmacıları kastediyor) ucuz çalıştıkları için kocam işsiz kaldı. Biz de üç kuruşa çalışmayı kabul etmek zorunda kaldık." Yine bu kadınla biraz konuşunca görüyoruz ki ne komşu-

luğuyla ne de mahalledeki ilişkileriyle ilgili bir sorunu yok. Tek derdi kocasının yaşanabilir bir ücretle çalışması.

Bunun üzerine yan kapıyı çalışıyoruz. Çıkan yine çocuk, annesini çağırıyor. Annesiyle konuşmaya çalışıyoruz ama anlaşıyor. Sonra çocuğundan öğreniyoruz ki Türkçe bilmiyorlar. Çocuklar aramızdaki dil bariyerini kırmaya çalışıyor. "Kaç yıldır buradasınız?" diye soruyoruz. "Ben burada doğdum" diye cevaplıyor çocuklar. Birçoğu ilkokula gidiyor. Oyun arkadaşlarıysa komşunun çocukları.

MÜLTECİ KOMŞULARIMIZLA DİRDİMİZ ORTAK

Aynı fabrikada çalışan, kapı komşusu olan bu insanları birbirlerinden ayıran şey konuştukları diller mi, doğdukları topraklar mı yoksa çektikleri bu yoksulluğun sebeplerini birbirleri olarak görmeleri mi? Peki bütün bu kadınların talepleri ortak değil mi? Evet, ev içinde yaşayanlarla tüm bu ekonomik çöküntünün, eşitsizliğin,

şiddetin, adaletsizliğin yükünü çekenler bu kadınlar, bizleriz. Çocuklarının hayatının kurtulmasının derdini çekenler ama büyük çocuğunun çalışmasına içten içe muhtaç olanlar da bizleriz, eşi işsiz kaldığında ve eve ekmek girmedikçe evdeki şiddetin mağdurları da biz kadınlar.

Komşumuzla, sıra arkadaşımızla, iş yerindeki arkadaşımızla konuşarak yalnızlığımızı kırıyoruz; çaresiz olmadığımızı görüyoruz. Birbirimize temas ettikçe cesaretleniyoruz, el ele verdiğimizde rahatlıkla söyleyebiliriz ki Antep'teki kadınların sorunlarıyla üniversitedeki ve lisedeki genç kadınların, işçi kadınların, memur kadınların sorunları ortak. Ekonominin tüm baskısını üzerimizde hissettiğimiz bugünlerde en temel haklarımız için, hayatlarımız için mücadelemiz de ortak. Bu yazıyı kaleme alırken henüz ikinci tur seçimleri yapılmamış olsa da biz biliyoruz ki seçimlerin sonucu her ne olursa olsun biz haklarımız ve hayatlarımız için, çocuklarımıza yaşanılabilir bir ge-

lecek bırakmak için her koşulda ve her türlü zorlukta beraber mücadele edeceğiz. Bizi hayatta arka plana, mutfığa tıkmak isteyenlere karşı her yerde olabileceğimizi göstereceğiz: evde, sokakta, iş yerlerinde, okulda... Bulduğumuz her yeri mücadeleye alanına çevirecek ve bizden alınmaya çalışılanlara sahip çıkacağız. Her zaman birbirimize ve mücadelemize güveneceğiz. Şimdi her şeyden çok ihtiyacımız olan da budur.

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

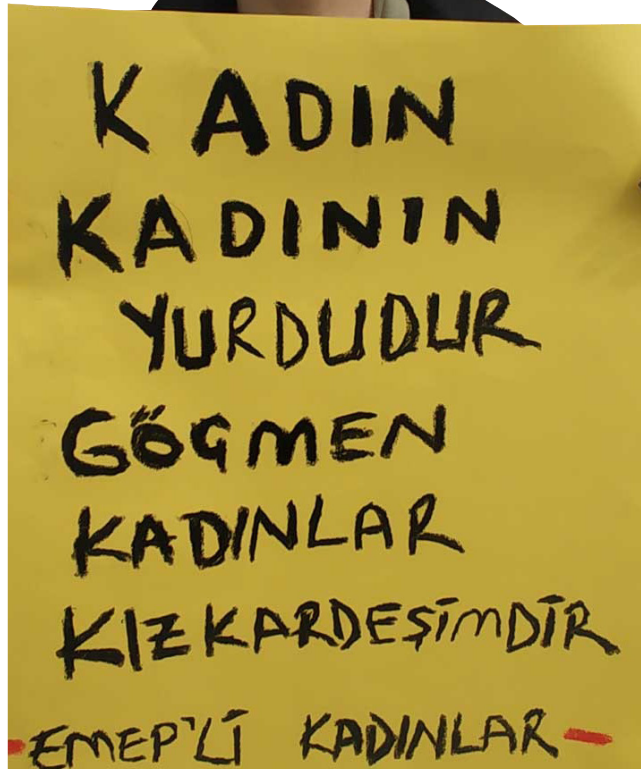

Siyasette ayrımcı söylemler göçmen kadınları korkutuyor

Neslihan KARYEMEZ
Küçükçekmece-İstanbul

Türkiye geçtiğimiz haftalarda kritik bir seçim sürecinden geçti. Yirmi iki yıllık iktidarı boyunca biz kadınların hayatlarını zindana çeviren AKP hükümeti en gerici kesimlerle ittifak kurarak kendine yeni bir yol haritası belirlerken biz kadınların yaşamlarını daha da çekilmez hale getirmek için oy istedi bizden. Şeriat kurallarını savunan ve biz kadınların eşitlik haklarını elimizden almak için bas bas bağırarak HÜDA PAR'ın Meclise girmesini sağlayan AKP karşısında emekten, özgürlükten, demokrasiden, kadın haklarından yana olan adaylarımızla değişimden yana oy kullanmalarını istedik kadınlardan. Birinci turda seçilmeyen iki sermaye ittifakı yörüngelelerini kazanmak için milliyetçilik üzerinden oy alan Sinan Oğan'ın oy aldığı çevreler üzerinden propagandasını sürdürdü. Burada dikkat çekici olan Millet ittifakı adayı Kemal Kılıçdaroğlu'nun göçmenler üzerinden yürüttüğü propagandaydı.

Geçim derdi yaşayan, ırkçı söylemler karşısında sürekli saldırıya maruz kalan, üç dört aile tek dairede

kalan ailedeki kadınlardan ikisi ile sohbetimizin konusu oldu köpürtülen bu propaganda. Gündelik yaşamlarında karşılaştıkları sorunları konuştuğumuz bu kadınlar, seçimi sorduğumuzda önce biraz susup sonra "Bizden ne istiyorlar? Keyfimizden mi geldik Türkiye'ye. Üzerimize bombalar yağdı, Türkiye'ye sığındık. Ancak burada da insan gibi yaşadığımız söylenemez, en kötü koşullarda yaşamımızı sürdürmeye çalışıyoruz" dedi. Eşlerinin yaşamlarını sürdürebilmek için uzun saatler, ağır koşullarda, güvencesiz çalıştığını söyleyen kadınlar, "Bazen iş olmuyor, eşlerimiz çalışmıyor, kiramızı, faturalarımızı zar zor ödüyoruz. Çocuklarımızın ihtiyaçlarını karşılamakta çok zorlanıyoruz. Kim böyle yaşamak ister" dedi. CHP'nin sürdürdüğü siyasetten korktuklarını dile getiren kadınlar, sınır dışı edilme korkuları yüzlerinden okunuyordu. Vatandaşlık almış olan akrabalarının AKP'yi desteklediğini söyleyen kadınlar "Biz de AKP'ye verirdik. Çünkü bizim gidecek yerimiz yok. CHP gelse bizi gönderecek. Ev sahipleri, komşularımız bizi çok dışlıyor" diyor. Göçmen kadınlar yaşadıkları mahallelerde siyasetin ayrımcı yanlarına nasıl maruz kaldıklarını böyle anlatıyor.

PES ETMEDİK, ETMEYECEĞİZ

Sürdürülen bu kara propagandanın sonuçlarını, biz kadınları nasıl ayırtırdığına seçim sonrası gördük. Sosyal medyada üzerinden de sürdürülen manipülasyon dolu gönderiler, göçmen kadınlarda daha büyük tedirginlik yarattı. Kadın kitleleri içerisinde sürdürdüğümüz çalışma içinde uzunca süredir bir ilişki

tutturduğumuz ya da seçim süreciyle birlikte bir araya geldiğimiz kimi kız kardeşlerimiz hızlıca bu duygudan uzaklaşsalar da maalesef hâlâ ulaşamadığımız milyonlarca kız kardeşimiz var bu politikardan etkilenen. Elbette pes etmedik, etmeyeceğiz. Elimizi uzatmadığımız, dertlerini paylaşmadığımız, yolu birlikte yürümediğimiz tek bir kız kardeşimiz kalmayana kadar durmayacağız da. Mücadeleyi büyüteceğiz, dayanışmayı çoğaltacağız.

Erdoğan'a oy veren Adıyamanlılar ekonomiden endişeli

Sümeyye YEŞİL
Adıyaman

6 ŞUBAT depreminde Adıyaman'da pek çok ev yıkıldı, binlerce insan öldü. İnsanların büyük bir kısmı çadırlarda yaşarken, belli bir kısmı ise konteyner kentlerde yaşamaya başladı. Aynı kentte 28 Mayıs'ta seçim sonuçları açıklandıktan sonra kutlamalar yapıldı, yıkıntılar arasından müzik sesleri yükseldi. Düşün isteyen evlenecek çiftleri "Davullu zurnalı düğün mü olur? Bir sürü insan öldü!" diyerek eleştirenler o gece konvoy yaptı, halaylar çekti, silahlarla ateş açtı. Peki şehrin yarısından fazlası yıkılmışken Adıyaman'da seçim sonuçları neden bu şekilde oldu? İlk turun ardından sosyal medyada depremezedelere yapılan hakaretler Erdoğan'a oy veren, vermeyen bütün insanların tepkisine yol açtı. Erdoğan'a oy verenler o gün insani görev için yapılan yardımların bugün bu şekilde yüzlerine vurulmasına tepki gösterirken oy vermeyenler ise büyük yıkımın ardından verilen tepkilerin yanlış olduğunu söylüyordu.

Depremin ardından Erdoğan Adıyaman'a geldi, Adıyaman halkından helallik istedi. Ardından AKP ilçe binası Adıyaman'ın en merkezi yeri olan, binası yerle bir olmuş belediyenin önündeki kafeye taşındı. O gün konuştuğumuz insanlar ölümlerin ihmaller yüzünden arttığını belirterek haklarını helal etmeyeceklerini söyledi. Sadece onlar değil yıllardır Erdoğan'a oy veren pek çok insan sosyal medyadan hakkımı helal etmiyorum paylaşımı yaptı. Dolayısıyla bütün bunlar Adıyaman'da seçim sonuçlarına dair umutları

yeşertti. Fakat aynı insanlar seçim gecesi kutlamalara katılanlar arasındaydı.

TEK ADAMIN DİN HAMLESİ

Görüştüğümüz insanlardan bu paylaşımı yapanlardan birisine neden Erdoğan'a oy verdiğini sorduğumuzda, "Ben hakkımı helal etmiyorum. Diğer dünyada elbet hesaplaşırsınız. Ama başka alternatifim yoktu" cevabını verdi. Bu durum gösteriyor ki tek adamın o gün helallik istemesi dahi stratejik bir hamleydi. İnsanların dini inançlarına, vicdanlarına seslenerek depremin "kader" olduğunu insanlara aşılayarak üstündeki sorumluluğu tamamen atmak istedi. Seçim sonuçları gösteriyor ki hamlesi başarılı da oldu.

Benzer şekilde depremde çocuğunu, torunlarını kaybeden bir kadın Erdoğan'a oy verdiğini belirtti. Çocuğunun ölümünün kaderinde olduğunu söyleyen kadın, bunun sorumlusu olarak denetim yapmayan belediyeyi, kaçak yapılara imar affı veren Erdoğan ve AKP hükümetini değil, aylar önce yıkım kararı verilen fakat bu kararı bina sakinlerine bildirmeyen ev sahibini görüyordu. "Kılıçdaroğlu seccadeye bastı, o Alevi" söylemleri muhafazakâr Adıyaman halkı arasında tepkiye yol açtı ve yine onlar için tek çıkar yol Erdoğan olarak görüldü.

Bütün bunların yanında Erdoğan'a oy verip tereddütte olan seçmen sayısı da oldukça fazla. "İnşallah iyi olur ya. Bu son zaten. Daha da kötü olursa bir daha oy vermem" sözleri gösteriyor ki Erdoğan'ın dini, milliyetçi, ırkçı sözlerle etkisi altına aldığı bu halk ekonomik koşulların daha da kötüye gideceğinden endişe ediyor.

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

Yasal hak olarak SOY İSİM

İlgün ÇERİBAŞ
Dokuz Eylül Üniversitesi
Hukuk Fakültesi öğrencisi

ANAYASA mahkemesi, TMK 187de yer alan “kadının evlilikten sonra bekarlık soy ismini ancak eşinin soyadının önünde kullanabilmesine” imkân veren hükmünü iptal etti. Bu kararlar birlikte, kadının evlenmeden önceki soyadını AYM’ye başvurmasına gerek kalmadan kullanabilecek. 28 Nisan 2023’te Resmi Gazete’de yayımlanan bu karar, 8 ay sonra yürürlüğe girecek.

Yıllar süren mücadeleler boyunca kadınlar, “Kocanın evlilik birliğinin reisi olduğunu” öngören hükmün kaldırılması gibi Medeni Kanun’da kadın erkek eşitliğine aykırı olan birçok hükmün iptal ve değişikliğini sağladı. Bugün geldiğimiz noktada kadınların eşitlik talebinin önündeki bir engelin kalktığını daha söyleyebilmek sevindirici. Ancak bu değişikliği birçok yönüyle ele almak zorundayız. Daha dün başörtüsü kanun tasarılarıyla kadınların toplumdaki varlığını, temel haklarını hedefe koyan iktidar bugün kadınların lehine bir değişikliği siyaseten elinde tuttuğu kurumlarıyla nasıl uygulayacağı bir muamma!

EŞİTLİK Mİ MODERN HURAFE Mİ?

İlgili hükmün iptal kararı Anayasa’ya göre kadın ve erkeğin eşit haklara sahip olduğu, ailenin de “eşler arasında eşitliğe dayandığı”, “Erkek, evlenmeden önceki soyadını evlendikten sonra da tek başına kullanabildiği halde, kuralla kadının evlenmeden önceki soyadını evlendikten sonra ancak kocasının soyadının önünde kullanabileceği öngörüldüğünden karşılaştırmaya müsait şekilde benzer durumda olan eşler arasında cinsiyet temelinde farklı muamelenin yapıldığı açıktır” gerekçesiyle oybirliği ile alındı. Karara karşı oy kullanan AYM üyesi Muammer Topal kadın-erkek eşitliğinin modern bir hurafe olduğunu dile getirmişti. Düşülen bu şerh aslında, 21 yıllık AKP iktidarının, onun devletin tüm kurumlarında sözcüsü statüsündeki kimseler aracılığıyla, bugün kadının toplumdaki konumu geriletmek isteyen, dışlayan ve belirli rollerin dışına çıkmasına izin vermeyen bir yaklaşımın yansımasıdır.

Biz kadınlar bugüne kadar sürdürdüğümüz ve irili ufaklı kazanımlarla taçlandırdığımız eşitlik mücadelesinden bir adım bile geri durmadık. Bugün yeni bir kazanım olarak karşımızda duran soy isim değişikliği bizim için bir yeni gelişmedir. “Darısı nüfus kayıtlarına yönelik diğer eşitliğe aykırı hükümlerin kaldırılmasına”.

KİMİN SOYU, KİMİN SOYADI?

Sena GEDİZLİ
İstanbul

Biz kadınlar evlendiğimizde veya boşandığımızda hayatımız, sanki daha önce hiç yaşamamışız gibi değişiyor. Soyadımız dahil. Soyadımıza bakarak evli olup olmadığımıza ilişkin türlü çıkarımlar yapılıyor. Evlendiğimiz zaman biz kadınlara iki seçenek sunuluyor: “Ya eşinin soyadını al ya da ‘kızlık’ soyadıyla birlikte yine eşinin soyadını kullan”. Buraya kadar gelen süreçte unutulmuş pek çok şey olduğu açık. Basit gibi görünen bu medeni hal ile değişen soyadının kadının çalışma hayatında, eğitim hayatında ve sosyal yaşantısında büyük bir engel olduğu ortada. Bu durum eşitlik ilkesini kadın aleyhine zedeleyen bir olgu olarak hayatımızda duruyor.

BİR SOY MESELESİ

Soyadımızın, “aile bütünlüğü”, “ailenin önceliği”, “ailenin temel olması” gibi gerekçelerle medeni halimize göre değişken bir şey olarak kabul edilmesi gerektiği hâlâ çok geniş çevrelerce dile getiriliyor. Dolayısıyla bu haliyle kadın, evlendiği zaman kocasına ait bir mal konumuna gelmekte. Ayrıca soyun erkeğe dayandığına dair yaklaşımı da pekiştiriyor. Buraya kadar saydığım ve kadının bir başka seçeneği olan, “kendi soyadını kullanma seçeneğini” seçmesi, bu yolda mücadele etmesi gerekliliği, tüm bu durumlardan da görüldüğü gibi kadın-erkek arasındaki eşitsizliğin hukuk tarafından yeniden üretilmesine karşı çıkmaktır bir anlamda.

Medeni durum değişikliği ile birlikte meydana gelen soyadı değişikliği kısaca,

kadınların her alanda eşitsizliğe uğramasına neden oluyor.

‘EŞİN NE ZAMAN SENİN SOYADINI ALACAK?’

Tüm bunları öğrendiğimde evlenince bu eşitsizliğe neden direnmem gerektiğini de öğrenmiş oldum. Evlendikten hemen sonra dava açtım. Tabii ki bu süreç içerisinde birçok şeyle karşılaştım: “Ne gerek var buna?”, “Zaten iki soyadı kullanıyorsun, ya çocuğunuz olunca sizin boşandığınızı düşünürlerse ve bu yüzden sıkıntı çıkarsa?”, “Resmi kurumlarda bir işin olduğunda evli olduğunuzu kanıtlamanız gerekirse ne yapacaksınız?” gibi daha aklıma gelmeyen türlü sorularla karşılaştım. Ancak bunu neden yapmam gerektiğini yukarıda size anlattığım gibi kendime ve bu senaryoları dile getiren herkese anlattım. Mahkeme salonuna kadar sürdü bu durum. Mahkeme salonunda da çiçekler karşılamadı beni. Malum, yasal düzenleme aleyhimize olduğundan ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AIHM) ile Yargıtay’ın kararlarını emsal göstererek talepte bulunduğumdan ve yürürlükteki hakim görüş öyle istediğinden, bu talebim hakkında “eşimin rızası”, kendi soyadını kullanabilmem için, “gerekliydi”. Öyle ki mahkemenin hakimi “eşimin beyanını alıp” kendi soyadımı tek başına kullanabileceğime karar verdikten sonra bile alaycı bir tavırla bana eşimin ne zaman benim soyadımı alacağını sorarak, konuyla alay etti.

Şunu da belirtmeden geçmeye-yim, bugün bir kadının bu davayı açmasında sadece mahkemenin posta masrafları ve harçları için

2023 güncellemesi ile bin 200 lira civarı bir para harcaması gerekliliği de hayatın gerçekliği olarak ortada.

SOYADIMIZI KENDİMİZ BELİRLEYECEĞİZ

Bugün kadın düşmanı politikaların arşa çıkacağı bir Meclis karşımızda olacak belki de. Yasal düzenleme Meclise geldiğinde, Cumhur İttifakı bileşenlerinin eşitliğe karşı tutum almalarını görmek biz kadınlar için sürpriz olmayacaktır. Keza ülkemizde son yıllarda yüksek mahkeme kararlarını tanıtmamak, artık “normal ve olağan” bir tutum olmasıyla biliniyor. Ancak biz kadınlar, bugüne kadar olduğu gibi tüm gerici ve baskıcı rejimlere inat eşit, özgür bir yaşam için hakkımız olan her şeyi alacağız. Bu konuda mücadelemizi yükseltecek ve eşitliğe dayalı hakkımızı alacağız. Soyadımızı da biz kadınlar, kendimiz belirleyeceğiz.

Ağlak değilim kompleksliyim

Filiz GÜR

Kıymetli hazirun, “acaba” sorusunun insana kendi gündemini unutturduğu uzatmalı bir bekleyişin kimimiz için hüsrana, kimimiz için bayramla(?) nihayetlenen sabahına uyandım. Kapıyı sırasıyla önce sütçü, sonra kardeşim, sonra da market kuryesi çaldı. Evime önce süt, sonra bakla sonra da karbonhidrat girişi oldu. İşte dedim hayat bu kadar. Henüz taş kaynatmıyorum. Kızımın yırtılan nevrresimini yenileyemiyorum, muhtemelen dikmek zorunda kalacağım ama menemen-den ümidim var ya böyle de kabullenen bir nesildenim annecim.

Bir iki yıl önce “Sefertası” diye bir film izlemiştim. Sabah Fularsız Entellik kanalından yüklenen son podcasti dinleyince bu filmi hatırladım. Hindistan’ın büyük şehirlerinde Dabbawala denilen bir sistem var. Ev hanımlarının memur eşlerine evde yaptıkları yemekleri sefertalarıyla ulaştırdıkları bir kurye sistemi. Binlerce yemek kutusu, taşradaki evlerden bisikletlerle toplanıp trenle şehre getiriliyor, oradan da iş yerlerine titizlikle tam saatinde dağıtılıyor. Filmde eşi ölmüş ve o yüzden mecburen bir lokantayla anlaşmak zorunda kalan bir adama yanlışlıkla genç ve yeni evli bir kadının pişirdiği yemek teslim ediliyor. Adam, dolayısıyla önce yemeğe sonra kadına âşık oluyor. Bakınız erkeğin kalbine giden yol midesinden geçer önermesi. Yine bakınız eşi ölen adamlar açıktan ölebilir önermesi. Burada konuyu biraz dağıtır gibi olup tekrar toparlayacağım...

AH ANNEANNE...

Geçtiğimiz hafta anneannemi kaybettim. Benim hayatımda ki en

önemli insanlardan biriydi. Eğer geleneksel kodların doğru bir yazılıma dönüşmesi mümkünse o yazılım anneannemdir. Erkeklerin kadınlar olmasa öleceğini düşünen kadınlardandı. Odaya bir erkek girerse, sofraya bir erkek otursa hiyerarşik olarak derhal tüm üstünlüğü ona verir, tüm tabaklar ona yakın dizilirdi. Büyük teyzemin eşi olan eniştemi hiç sevmeydi ama ona davranışını görseniz eniştemin Buda olduğunu zannederdiniz. Neyse, ben dört yıl önce eşimden ayrılısam da anneanneme bunu bir buçuk yıl önce söyleyebilirdim. Ne dedi biliyor musunuz? “Mari kuzum naa yapacak o adam yalnız başına, ne yiyip içecek?”

Şimdi daha acıklı bir şey yazayım. Anneannem bana yazılımını öyle mükemmel bir şekilde yüklemiş ki, ayrıldığımda eski eşim çocukları özlemesini diye beş dakika uzakta bir ev tutmuştum ve bir yıla yakın bir zaman ne pişirdiysem kaplara koyup ona da yollamıştım. Erkekleri beslenmesi gereken sahipsiz evcil hayvan gibi ya da öz bakımını beceremeyecek çocuk gibi bir role de bizler konumluyoruz. İşin ironik tarafı, erkeğin de kadını ve ailesini bakıp kollamaya yarayan fazladan sahip olduğu fiziksel gücü çoğunlukla kötüye kullanması. En azından kişisel hikâyemde böyleydi.

ÇALIŞ ANAM ÇALIŞ

Hayatın diğer alanlarında da eşit ve “yeterli” olduğunu kanıtlama peşindeki

kadın, kadınlığını unutup örselendi. Çocuk da yaparım kariyer de sloganlarıyla yürü be yavrum bakalım nasıl yapıyorsun kırıbaçıyla iyice kamburlaştı. Bakınız yapamadı demiyorum, bedel ödedi. Bedelini ödemedi ne maaş alabildi ne ödül. Ne de başı okşandı. Ev işlerini düzgün yapamayanlar kayınvalideleri, anneleri, hemcinsleri tarafından eleştirildi, devalüe edildikçe çalıştı, çalıştıkça kendini unuttu.

BİR HAUTE COUTURE MESELESİ

Kıymet verdiğim akademisyen bir bey (polemik konusu yapmamak için adını yazmak istemiyorum), geçen hafta Cannes Film Festivali’nde en iyi kadın oyuncu ödülü alan Merve Dizdar’ı dekoltesini çekiştirildiği için “acemi” ve “yetersiz” bulduğunu yazdı. Böylesi uluslararası festival salonlarında davranmanın adabına sahip olmadığını, bunun basit bir haute couture yani kişiye özel sipariş bilgisi olduğunu, informal bir kural olarak bunu bilmesi gerektiğini, feminist olmanın hazır üretim klişesi kullanılması geçerli kıldığını da eklemiş. Okudukça kafatasımın üstünde bir kapak, taşmak üzere olan bir tence-reymişim gibi artarak takırdamaya başladı. “Hakikaten ilk gördüğün bu mu? İlk söylemek istediğin gerçekten bu mu?” demek istedim hocamıza. Evet, hem de sen diliyle ve mahalle ağzıyla. Yapmadım, çünkü içimden geçen şeyleri hemen yapmamak gibi bir irade çalıştırdığım gibi uzun uzun düşünüp yine de söyleyeceğim ulu orta fay-

dalandırmak gibi lümpen bir alışkanlığım var benim. Onu Fransız ordusunu göreve çağırması gibi milli bir duruşla “kol kırılır, yen içinde kalır” refleksiyle suçlayanlara bu kadar kızamadım. Sadece kadın olmasından kaynaklı bir erkek deavalüsyonuna maruz kalması beni oluşumuzdan yakaladı. Eteğimizi aşağı, dekoltemizi yukarı çekmeyi bizi nesneleştiren bakışlarından, kendinizi söylemeye hak bulduğunuz, söyleyemeyeninizi ağız burun yamultuşlarından öğrendik biz. Haute couture bilgisi hele, sınıfsal olarak doğduğumuz yerden olduğumuz yere gelene kadar henüz rastlayamadığımız konulardan. Mervecik, alanında yüksek lisans yaparken, gecesini gündüzüne katıp çalışırken bir Allah’ın kulu da çıkıp ona bunu hatırlatmamış! Belki o da eski eşine yemek pişirirken filan epey vakitini ziyan etmiş olabilir. Bilmiyorum, hayatını kazanmak zorunda olan ve desteklenmeyen pek çok kadın gibi zamanını nasıl yetirip de bunca ödül almış. Bunu konuşmadan biz haute couture bilgisine nasıl varabiliyoruz? Eyy Maslow, geldiysen imleci üç harf ilerlet!

Ağlak değilim, kompleksliyim. Bu kompleksler bana doğal yollarla yüklendi. Yardım ederseniz yalnızca çocuklarıma ekonomik nedenlerle sefertası hazırlayan bir kadın da olabilir. Hatta başka bir iktidara birlikte uyanırsak sefertası hazır-lamama da gerek kalmayan daha ferah feza bir zamanda, kızım için yeni bir nevrresim alışverişine çıkmak isterim. Alışverişe çıkmayı hiç sevmediğim ve zamanım kıymetli olduğu için online sipariş de verebilirim. O arada haute couture dersleri alayım da hasbelkader yetmiş yaşında bir ödül törenine katılırsam

buruşuk memelerimi ace-mice saklamadan se-ke seke kürsüye yürürüm. Kız belli mi olur!

*fi-lizy63@gmail.com

Günümüzün hastalığı: Depresyon

Fotoğraf: CANVA

Psikolog Yaren YALÇIN

Depresyon sürekli bir üzüntü ve ilgi kaybına neden olan karamsarlık, değersizlik, umutsuzluk düşüncelerinin eşlik ettiği bir duygu durum bozukluğudur. Günümüzde en sık görülen rahatsızlıklardan biridir. Özellikle ülke yaşamış olduğumuz 11 ilimizi derinden etkileyen, çok sayıda kayıpların yaşandığı depresyon ve kaygı yaşayan kişi sayısında önemli bir biçimde artış görülmüştür.

DEPRESYONUN BELİRTİLERİ NELERDİR?

■ Kişi kendisini günün büyük bir kısmında mutsuz, karamsar, çaresiz ve depresif hissediyor.

■ Önceden zevk alarak yaptığı aktivitelerden artık zevk alamamaya başlar. Kişi kendisini sosyal çevresinden soyutlamaya ve eskiden zevk alarak görüştüğü kişilerle artık görüşmeye başlar.

■ Kişinin iştahında önemli değişiklikler görülür. Örneğin hızlı kilo alma veya hızlı kilo verme.

■ Kişinin uykusu düzeninde önemli değişiklikler görülür.

■ Kişinin enerjisinde belirgin ölçüde düşüklük görülür.

■ Kişi kendini değersiz hissediyor ve geleceğe yönelik umutsuzluk düşünceleri hakimdir.

■ Kişi günün büyük bir çoğunluğunda odaklanmada, konsantrasyon

re olmada güçlük çeker.

■ Kişide kendine zarar verme düşünceleri veya girişimleri görülebilir.

Bu belirtiler zaman zaman herkeste görülebilir fakat depresyon tanısı koyabilmek için kişinin gündelik işleyişini bozuyor olması (işe gitmemek, sürekli uyumak, ciddi kilo kayıpları, hayattan zevk almamak, intihar düşünceleri, değersizlik ve umutsuzluk düşünceleri) gerekir. İntihar düşünceleri ve girişimleri mutlaka ciddiye alınmalıdır.

DEPRESYONUN NEDENLERİ

Depresyonun sebebi henüz tam olarak bilinmemekle birlikte birçok araştırma sonucunda genetik faktörlerin depresyona etkisi olduğu sonucuna ulaşıyor. Aile bireylerinde depresyon öyküsüne sahip bireylerin diğer bireylere göre yaklaşık 1 buçuk ile 3 kat daha risk taşıdığı görülmüyor.

Yapılan beyin araştırmaları sonucunda depresyonda olan bireylerin beyin yapılarında serotonin (halk arasında mutluluk hormonu olarak bilinen) ve hipokampus (anıların depolandığı beyin bölgesi) gibi bölgelerde küçülme olduğu saptanmıştır.

Bunların yanı sıra her gün çok fazla strese maruz kalma, cinsel, fiziksel, duygusal istismar öyküleri, ölüm ve sevilen birinin kaybı, başka hastalıklarla ilgili kullanılan bazı ilaçlar da depresyon riskini artıran faktörlerdendir.

Dünya Sağlık Örgütü'nün 2020 yılında yayımladığı rapora göre depresyon yaşayan kadınların sayısının depresyon yaşayan erkeklerin sayısına oranla 2 kat daha fazla olduğu belirtiliyor. Bir hipoteze göre kadınlarda depresyonun daha fazla görülmesinin nedeni hormonal dalgalanmalardan kaynaklanıyor. Bir başka hipoteze göre ise erkek egemen toplumda kadınların çok fazla baskı altında olması, ekonomik özgürlüklerinin kısıtlı olması, sosyoekonomik statülerinin düşük olması gibi konular kadınlarda depresyonun daha fazla görülmesine neden oluyor.

DEPRESYON TEDAVİSİ

Depresyon tedavisinde birçok terapi yöntemi kullanılır. Günümüzde en sık kullanılan yöntem bilişsel davranışçı terapidir. Kişinin depresyon öncesi yaşamına geri dönmesi hedeflenir. Hafif ve orta düzeyli depresyonda psikoterapinin oldukça etkili olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Hafif ve orta düzeyli depresyon tedavi edilmediğinde 6-18 ay kadar sürmektedir. Erken teşhis ve tedavide bu süre 2-3 ay ile sınırlı kalmaktadır.

ANNE BABALAR VE UZMANLAR İÇİN BOŞANMA REHBERİ: BOŞANMA VE EBEVEYNLİK

Sevil ARACI

BOŞANMANIN gitgide yaygınlaştığı günümüzde birçok kişi boşanmış ailelerde yetişen çocukların yaşananlardan nasıl etkileneceğini merak eder. Genellikle her boşanmanın çocuğun içinde bir şeylerin kırılması ve çocuğun hasar görmesi ile sonuçlanacağı düşünülse de bu doğru değildir. Çocuğun içinde derinlerde kalıcı hasar yaratan boşanma değil, ebeveynlerin boşanma sürecinde ve sonrasında yaptıkları önemli hatalardır. Sağlıklı iletişim, planlı ve yerinde hamleler ve doğru davranışlar söz konusu olduğunda ise çocuklar boşanmayı yara almadan atlatabilir.

Aile içi ilişkiler, çocuk ve ergen ruh sağlığı ve boşanma sonrası aile dinamikleri konularında araştırmalarını sürdüren; psikoterapist, öğretim üyesi ve klinik süpervizör olarak görev yapan Dr. Damla TİL ÖĞÜT, Boşanma ve Ebeveynlik kitabında, uzun yıllardır günden güne genişleyen ve zenginleşen boşanma literatürünün ve tüm dünyada yürütülen bilimsel araştırmaların ışığında, boşanmanın çocuklara etkileri ve boşanma sonrası sağlıklı çocuk yetiştirme konularında yön göstermeyi hedefliyor.

ÇOCUKLAR NEYE İHTİYAÇ DUYAR?

Hayatın içinden 4 hikaye ile başlayan kitapta, boşanma ile taşların nasıl yerinden oynadığı ikinci bölümde irdeleniyor. Bu bölümde yine örnekler ile çocukların yaşadığı kaygı ve korkular ifade edilirken "Çocuklar için sağlam ve tutarlı bir yapı içinde olmak ve hayatın öngörülebilir olması"nın önemine vurgu yapı-

larak, çocuğun kendini güvende hissetmesi için düzene, tutarlılığa ve istikrara ihtiyaç duyduğu belirtiliyor.

Boşanma sürecinde çocukların duruma ve ebeveynlere öfke duyabileceği bunun normal olduğu anlatılırken "Yetişkinler olarak öfkeli çocuğu sıklıkla 'huysuz çocuk' olarak etiketleme ve bunu belli bir hedef için 'bilerek, inadına' yaptığını düşünme hatasına düşüyoruz. Öfke ve saldırganlık aynı anlama geliyor zannedilir ve sıklıkla karıştırılır. Oysaki öfke bir duygudur; saldırgan olmak ise bir davranıştır." şeklinde tarif ediyor.

Yine bu süreçte çocuklarda özgüvenin azalması, gelişimsel olarak gerileme, bedensel şikayetlerde artış, okul başarısında düşüş ihtimallerinin olduğundan bahsedilirken çözüm yollarına da ilerleyen bölümlerde yer veriliyor.

Bu olumsuzlukların bertaraf edilebilmesi için ebeveynin çocuğu ile ilişkisi ve etkileşiminde iç görülü olması gerektiğinin vurgulandığı kitapta iç görülü olmak, "çocuğun dünyasına girebilmek, yaşananın onun gözünden görebilmek, çocuğun davranışının altında yatan duygu, düşünce ve niyetleri kavrayabilmek ve böylece çocukta gelen sinyallere uygun ve hassas yanıtlar verebilmek" olarak tanımlanıyor.

Kitapta, örnekler ile boşanmada en sık karşılaşılan çocuk tepkileri, ebeveyn çatışmasını gören çocukların yaşadığı açmazlar, çocukların temel duygusal ihtiyaçlarını görmeyen ve karşılamayan yolları, parental alienation (ebeveyn yabancılaşması), co-parenting (ortak çocuk yetiştirmek), geniş ailenin sürece katılımı gibi konular da sade bir dille anlatılıyor.

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

Görsel: CANVA

Hayvan hakları korunsun

YAZAMIYORUM! Aklımdakiler gözümün önüne geldikçe gözlerim doluyor, yazdığım sayfayı bile göremiyorum. 2 yaşında bir bebek istismara maruz kaldı, öldürüldü, kediler katledildi, başkaca hayvanlar eziyete, istismara maruz bırakıldı. Tüm bunlar geçtiğimiz haftalarda yaşananlar.

Son yıllarda cezasızlığın cesaret verdiği insan müsveddeleri sınır tanımaz şekilde çocuklara ve hayvanlara akıl almaz şeyler yapıyorlar. Mevcut iktidarın tarikat kurslarındaki istismara sessiz kalması, haber yasağı getirilerek üstünün kapanması, “küçüğün rızası var” söylemleri ile saldırganlar saldırı dozunu artırıyor.

Hayvanlara karşı yapılan her türlü şiddetin, istismarın sosyal medyada rahat bir şekilde yayınlanması bu durumlarla daha sık karşı karşıya gelmemize neden oldu. Hayvan severler ve hayvan hakları savunucuları gerek mevcut ikti-

darada gerekse aday olan tüm partilere yasalarda gerekli düzenlemelerin yapılması konusunda taleplerini dile getirdi.

Hayvan Hakları Evrensel Beyanname 15 Ekim 1978 tarihinde beyan edilmiş 1989 yılında bir düzenleme ile 1990 yılında UNESCO tarafından açıklanmıştır. Türkiye bu sözleşmeyi 2000 yılında imzalamıştır. 2002 yılında iktidara gelen AKP 21 yıldır hayvanseverler olarak taleplerimizi hep görmezden geldi, hayvanlara işkenceyi engellemek yerine mevcut cezaların da uygulanmasını engelledi. Hayvanseverler olarak gösterdiğimiz bireysel çabalar çoğu zaman yetersiz kalıyor. Yasalarla ve kolluk güçleriyle birlikte bu şiddetin durdurulmasını istiyoruz.

Her anne çocuğunu hayvan sevgisi aşılayarak büyütmeli. Yapılan araştırmalar hayvan sevgisi ile büyüyen ço-

Görsel: Freepik

cukların daha sakin, şiddete daha az meyilli, daha merhametli ve daha başarıldığını kanıtlanmış.

Ülkenin her anlamda demokratik ve ferah bir yola girmesini insan hakları ve hayvan haklarının daha özgür ve

medeni bir düzeye gelmesini beklemekle birlikte hayvan hakları konusundaki talebimiz ve mücadelemiz devam edecek...

**Fatma KOÇ
ADANA**

Sandığıma sahip çıktım

ÖZEL sektörde muhasebeci olarak çalışan, 31 yaşında bekar bir kadını. Ekonominin bu denli kötü olduğu bir dönemde de evlenmeyi düşünmüyorum. Siyasetle pek ilgilenen biri değilim, ancak son zamanlarda konuşulacak tek konumuz siyaset oldu. Vatandaşlık görevim diyerek seçimlerde sandık görevlisi oldum. Sandığın başında o heyecanı tatmak bir başka oluyormuş. Sandıklar açılıp oylar sayılmaya başlandığında umarım istediğim parti ya da kişi alır dedim. Bir yandan da yorucu geçiyor, sabahın erken vaktinde kalkıyorsun ve bütün gün ayakta, doğru düzgün bir şey yiyemiyorsun. Ama gene de pes etmek yok deyip kendini motive ediyorsun.

Bana kalırsa vatandaşlık görevi sadece oy kullanıp gitmek değil. Bundan önceki seçimlerde birçok şeye şahit olduk. Trafoları kedi mi girmede, elektrikler mi gitmedi. Bence herkes

sandıklarda görev almalı. Sandık görevlisi olmasa bile müşahit ya da gözlemci olabilir ve sonrasında sandık başkanlarıyla birlikte çuvaları teslim etmeye ilçe seçim kuruluna gidilebilir. Oranın atmosferi bile farklı. İlk turda sandık başkanıyla birlikte gittim. Çok kalabalıktı. Saatlerce bekleyen insanlar vardı. Oylarımıza sahip çıkmaya çalışan, şikayet etmeden sabaha kadar bekleyen insanlar... O yüzden herkes sandıklara sahip çıkmalı.

Biz Ekmek ve Gül kadınları olarak mücadelemize kaldığımız yerden devam edeceğiz. Bir araya gelip neler yapabiliriz diye konuşacağız yine. Biz kadınlar istersek her şeyi yapabiliriz. Her şeyin bizim elimiz olduğuna inanıyorum, mücadelemizle değişebileceğine... Biz kadınlar hakkımız olanı almak için, ölmek için her türlü mücadele etmeye devam edeceğiz...

Küçükçekmece/İSTANBUL

Depremzedeyiz, gelirimiz yok, kaygımız çok...

MERHABA. Ben 6 Şubat depremlerinde Adıyaman'da bu korkunç afeti yaşayan, iki küçük çocuğu olan bir kız kardeşinizim. O gece hayatımın en uzun gecesi idi, eşim işteydi ve ben iki çocuğumla evdeydim, sarsıntı ve seslere uyandık. Yataktaki çocuklarıma sarıldım, sarsıntı korkunçtu. Hani ancak yaşayan bilir derler ya biz hâlâ o günü yaşıyoruz. Çocuklarımız ve ben yatak odasının yıkılan duvarından zorla dışarı çıkmayı başardık ya çıkamayanlar... Üç gün boyunca yardımlar gelmedi, insanların enkaz altından gelen çığlıkları kulaklarımdan hâlâ gitmiyor. Ancak 10 gün sonra her şeyin farkına vardık, ağlamaya ve üzülmeye başladık. 10 gün sonra Bursa'ya geldik, bu da ayrıca bir kaygı ve korku yarattı. Burada ne yapacağız, nasıl karşılanacağız korkusu vardı. Ben bir depremzede olarak buradakilerden gördüğüm desteği ne yazık ki devletten alamadım. Devlet depremde bizi unutmuştu, burada da ha-

tırlamadı. Ve halen gelecek kaygısı, deprem korkusu yaşıyorum. Ne ben ne de çocuklar bu psikolojiyi atlatabadık. Seçimlerde beklentim farklıydı, ama maalesef depremi yaşayan biri olarak sandıktan çıkan oylara üzüldüm. İnsanların cebine birkaç kuruş para koydular, karnını doyurdular, ölümlerinin üzerinde rant sağladılar. Ama maalesef bu acılar yaşanmamış gibi birde kutlamalar yapanları gördük, çok yazık...

Bir gelirim yok, orada evim yok, kiralar çok yüksek. İşyerim yıkıldı nasıl toparlayıp, nasıl yol alacağımı bilmiyorum. Devlet sadece yandaşlarını koruyor ve önceliği onlara veriyor. Bizlerse yine küllerimizden doğmaya çalışıyoruz. Çocuklar da küçük olunca bu daha da zorlaşıyor, yani bu yaşananları görünce kaygılarım daha da çoğalıyor...

**Depremzede bir kadın
BURSA**

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

Karanlıkta kendimiz için bir ateş yakalım

SEVGİLİ kız kardeşlerim,

Bu mektubu, karanlık bir odada, buğulu bir pence-
reden, bulutlu bir gökyüzüne bakarak yazıyorum. 20
yaşımda ve aslında geleceğe en umutla bakabilece-
ğim zamanda umutsuzluk hissetmek bir yük. İşte tam
da bu yüzden bu mektubu yazıyorum çünkü altında
ezildiğim umutsuzluğun üstesinden gelmenin tek yolu
tek başıma olmadığımı hissedebilmek. Biz birbirimizin
ayağa kalkmasına yardım edebiliriz.

Annemin bana anlattığı bir hikaye var, beni garip
bir şekilde güçlendirir, bana yol gösterir. Bu hikayeyi
sizlere de anlatacağım ki bana güç veren şey sizin de
bir nebze dayanağınız olsun. İstanbul'un oldukça tutu-
cu semtlerinden birinde büyüyen annem henüz daha
kafası sevinecek yaşta, askılı bir elbise ile sokakta oyn-
arken komşularından biri büyüdüğünü ve giydikleri-
ne dikkat etmesi gerektiğini söylemiş. Annem ise ce-
vap olarak komşunun balkonuna tükürmüştü. Komşu
durumu anneanneme şikayet etmiş ancak annemin
giydiğine bir daha laf atacak yüzü de bulamamış. Ken-
dinden küçük gördüğü, kolaylıkla çeşitli kalıplara so-
kabileceğini düşündüğü annemin bu hareketi onun
gururunu zedelemiş, fakat bu sayede annem de ken-
di ufak özgürlüğünü kendi elde etmiş.

Annem bu hikayeyi anlatırken küçüklüğünde biraz
"yırtık" olduğunu söylemişti, ister biz kendimize "yırtık"
diyelim ister onlar bize "sürtük" desinler, bizim müca-
delecisi ruhumuz olduğu sürece "kadın" kelimesinin ye-
rine geçecek herhangi bir kelime bizi onların balkon-
ların tükürmekten alıkoymaz, bunu unutmayalım is-
tiyorum. Biz hep beraber onların balkonlarına yürür-
sek bu yolda karşımıza çıkacak her türlü engelin aşı-
labileceğini biliyorum.

Bulduğumuz konumdan memnun olmadığımızı
biliyorum. Mücadelemize devam edebilmemiz, mem-

nun olmadığımız odalardan çıkıp istediğimiz açık alan-
lara erişebilmemiz için, kabullendiğimiz şeyler bize
dayatılan değil yalnızca bizim kendi doğrularımız ol-
malı. Şimdiye kadar kendi mücadelemizle kazanama-
dığımız ve kazanamayacağımız hiçbir savaş olmadı.
Umutsuzluğa düştüğümüzde yolumuzu açan ve o yo-
lu daha kolay yürüye bilmemiz için güzel taşlarla dö-
şeyen onlarca, yüzlerce kadını aklımıza getirelim.

Bu kadar bastırılmamız, kalıplara sokulmaya
çalışılmamız, her türlü şiddete maruz bırakılmamız
yıllardır süregelen bir sistemin çöküşünden kork-
maktan başka bir şey değil. Bizden korkmalarının
sebebi; eğer karanlıkta yürümekten korkarsak el
ele tutuşup yürüyeceğimizi bilmeleri, eğer bir gün
sesimiz çıkmazsa birbirimizin sesi olacağımızı bil-
meler, bize yükledikleri yükün altından kalkamaz-
sak hepimizin o yükün altına gireceğini bilmeleri.
Biz beraberken çok güçlüyüz.

Bu mektubu sizlere, içindeki kuvveti bulmaya ça-
lışan ülkemizin kadınlarına yazmak benim için zordu
fakat artık toparlanmanın ve eskisinden daha güçlü
olmanın vakti geldi. Biz ne yaparsak yapalım kendimiz
için yapmadığımız sürece asla mutlu olamayacağız
ve kimse kendimiz için yaptığımız şeyleri bizden çok
takdir etmeyecek. Toplumun bize dayattığı etiketleri
bir kenara bırakıp beraberce yürürsek işte o zaman
bir yerlere varabileceğimize inanıyorum. Ben her şey-
den ve herkesten çok kendi ülkemizin kadınlarına gü-
veniyorum, inanıyorum ve biliyorum ki hep beraber
karanlıkta kendimiz için bir ateş yakmayı başaraca-
ğız. Çok sevgilerimle ve bol inancım...
Ekin ALPAN
İSTANBUL

Hizbullah zihniyetine dur dememiz gerekiyor

MERHABA Ekmek ve Gül okurları. Ben bir fabrikada
çalışıyorum. Ve size Hizbullah tarafından çocukken ba-
şımdan geçenleri aktarmak istiyorum. Hizbullah'ın güçlü
olduğu 2000'li yılların başında babamın görev yaptığı yer-
de kaldığımız lojmanımız taranmıştı. Ben korkudan bah-
çeye bile inemezdim. Şimdi Hizbullah'ı savunan HÜDA
PAR, AKP çatısından Meclise girdi. Söylemlerini dinliyorum
da kadın erkek eşitliğini kabul etmeyip, kadınlara ikinci
sınıf insan muamelesi yapıyorlar. "Yalnız yaşayan kadın-
ları sahiplendireceğiz", "Kadınlar fitratına uygun çalış-
cak. Fabrikada çalışırsa da erkek olmayacak, sadece
kadınlar olacak" gibi sözler sarf ediyorlar. Böyle bir saç-
malık olabilir mi?

Anayasanın ilk 4 maddesini değiştirmeye çalışıyorlar
aynı zamanda. HÜDA PAR'ı Hizbullah'tan ayrı tutmak im-
kansız. Kadınlara yönelik hiçbir şey sunmayacakları orta-
da. Hizbullah'ın askeri, polisi yaktığı, Konca Kurişi öldür-
düğü çabuk unutuldu. Bu gidişata dur dememiz, bizi öte-
kileştiren, ikinci sınıf yapmaya, bizleri eve hapsedmeye
çalışanlara karşı birlik olmamız, onlara birlikte dur deme-
miz gerekiyor.

Bir kadın işçi
MALATYA

Özgürce yaşamak için...

İSTANBUL Fatih'te yaşayan, seküler ailede
büyümüş genç bir kadını. Yaşadığım yer
muhafazakâr ve cemaatlerin ağırlıkta olduğu
bir yer, çocukluğumdan beri fazlasıyla gözlem
yapma fırsatım oldu. Geçmiş düşündüğümde
dışarı çıktığım an bakışlarla dahi ayrıştırıldığım
bir yerde sorunsuz yaşamak için kendimce
çözümler bulduğumu fark ettim. Yaşarken
doğrudan bir tacizle karşılaşmadığım için dış-
arıdan bakan insanlar bir problem olmadığını
düşünebilirler ancak büyüdükçe içimde ge-
liştirdiğim mekanizmalarla bana atılan bakış-
ları bir şekilde bertaraf ettiğimi anladım. Giyi-
mime her zaman dikkat ettim, küçük kız ço-
cuklarının dahi giyimine karışılan bir ortamdı
çünkü. Ben bu iklimin burada değişmeyeceğini
biliyorum çünkü muhafazakârların merkezi
burası sonuçta. AKP'nin seçimi kazanmasına

gelirsek eğer, süregelen bu anlayışın çok radi-
kal bir şekilde İslamlaşacağını düşünmüyö-
rum. Zaten var olan bir anlayış var. Bu anlayış
da zaten yeteri kadar boğucu geliyor biz ka-
dınlarla. Ancak bu tutumun muhafazakâr yer-
lerden çıkıp görece daha konforlu alanlara
sıçraması asıl endişe sebebi bugünler itibarıyla.
Nefes alabildiğimiz sanat, müzik, spor gibi
alanlara yavaş yavaş, sindirerek gelebilecek
kısıtlamaları öngörebiliyoruz, geçmişten gelen
tecrübelerimiz var. Ancak böylesi müdahale-
lere karşı eskisinden daha fazla birlik olup ses
çıkarmamız gerektiğini de biliyorum. Hakları-
mızı ve özgürlüklerimiz için bunu yapmamız
gerekli. Yaşamlarımızı zor şartlar altında
korumak zorunda kalmamak dileğiyle...

İstanbul Üniversitesinden genç bir kadın

HÜDA PAR-AKP-MHP karanlığına hapsolmayalım

MERHABA Ekmek ve Gül
okurları. Ben İnönü Üniver-
tesi İletişim Fakültesi 3. sınıf
öğrencisiyim. Ekmek ve Gül ile
yeni tanıştım. Ekmek ve
Gül'deki yazıları, mücadele ör-
neklerini okudukça da hepi-
nizle gurur duydum. HÜDA
PAR'ın Meclise girmesiyle ar-
kadaş gruplarımızda tartıştı-
mız kadın hakları daha da çok
gündemimize gelmeye başla-
dı. HÜDA PAR'ın söylemleri, çı-
kışları tamamiyle kadın hakla-
rından uzak, kadını yok sayan
söylemler... HÜDA-PAR'ın Mec-
liste yer alacak olması daha
çok mücadele edeceğimiz bir

dönemin geldiğini hissettiri-
yor. Meclisteki kadın vekillere
ve biz kadınlara bu dönem da-
ha çok iş düşüyor. Bundan ön-
ce kadın mücadelesi içerisin-
de yer alan biri değildim, fakat
bu dönem hepimiz mücadele-
nin içinde bizzat olmalıyız.
Eğer biz birlik olmazsak, HÜDA
PAR-AKP-MHP karanlığı ara-
sında sıkışıp kalacağız ve bü-
tün haklarımız elimizden alı-
nacak. Bu yüzden hep birlikte
haklarımıza sahip çıkmalıyız.

**İnönü Üniversitesinden
genç bir kadın**
MALATYA

Netflix'in hayhuylu belgeseli: Kraliçe Kleopatra

Kleopatra'nın hayatı ve saltanatını konu alan Netflix'in dört bölümlük belgesel dizisi 'Kraliçe Kleopatra' bu ay yayınlandı ve ardında eleştiriler, tartışmalar bıraktı. Bunlardan en öne çıkan mesele ise Kleopatra'nın ten rengi.

Evin TURGUT

Netflix'in Kleopatra'nın hayatı ve saltanatını konu alan dört bölümlük belgesel dizisi "Kraliçe Kleopatra" bu ay yayınlandı ve ardında eleştiriler, tartışmalar bıraktı. Bunlardan en öne çıkan mesele ise Kleopatra'nın ten rengi. Bir taraf "Kleopatra asla siyah tenli olamaz, bu Mısır tarihine hakarettir" diyerek, belgeselin başrol oyuncusuna hakaretler yağdırıp linç etmeye devam ediyor. Öyle ki belgeselin fragmanı yayınlandıktan hemen sonra Netflix, ırkçı, tehditkâr ve düşmanca yorumlardan ötürü YouTube'daki videoyu yoruma kapatmak zorunda kaldı. Başrol oyuncusu Adele James de sosyal medya hesapları üzerinden yoğun bir saldırıya, linç maruz kaldı. Change.org'da Netflix'i "tarihi tahrif etmekle" suçlayan bir dilekçe 85 bin imza toplayıp geri çekildi ve Mısırlı avukat Mahmoud al-Semary, Netflix'i "Mısır kimliğini Afro-merkezci düşünceye teşvik etmek" ve yanlış tanıtmakla suçlayarak, yetkililerden belgeselin ülkede yasaklanmasını talep etti. Bir grup insan ise filmin kurgu olarak ya da bir eserin aktarımı olarak sunulmuş olması durumunda tepki göstermeyeceklerini ama adına belgesel denen bir yapımda kesin olmayan bir tarihsel bilginin doğruymuş gibi yansıtılmasından rahatsız olduklarını söyleyerek bana kalırsa ırkçılıklarını perdelemeye çalışıyor. Peki Kleopatra ne

oldu da birden siyah tenli olarak sunuldu?

KLEOPATRA SİYAH MI DEĞİL Mİ?

Belgesel Kleopatra'nın hayatını, saltanatını, aşklarını konu ediniyor. MÖ 69'da İskenderiye'de doğan Kleopatra, ülkenin MÖ 30'da Octavian (İmparator Augustus) tarafından işgal edilmesine kadar Mısır'ı yöneten Makedon-Yunan kökenli bir aile olan Batlamyus hanedanının son hükümdarıydı. Hüküm sürdüğü 21 yıl boyunca Kleopatra, topraklarını durmadan genişleten Roma İmparatorluğu'na rağmen Mısır'ın özerkliğini korudu. Dokuz dil biliyordu ve bunun yanı sıra kültürel açıdan da oldukça birikimliydi. İskenderiye Kütüphanesi'nden neredeyse çıkmıyor ve sürekli okuyup araştırıyordu. Bunu en açık şekilde, yaptığı diplomatik görüşmelerdeki

başarılarından anlıyoruz. Her ne kadar belgeselde de kaynaklarda da bu başarılar büyük ölçüde dişiliğine ve baştan çıkarıcılığına yorulsa da Sezar'ın Kleopatra'nın etkisiyle Roma'ya büyük bir kütüphane kurmaya girişmesi ve yaptığı takvim reformlarında Kleopatra'dan destek ve fikir almış olması onun birikimini de kanıtlar nitelikte. Kleopatra, Sezar'ı da Antonius'u da zekâsı ve cesareti ile etkiliyor. Belgeselde yapılan Romalı ve Mısırlı kadın karşılaşmasına bakarsak Sezar'ın da Antonius'un da Kleopatra'dan etkilenmemesi pek olası değil. Romalı kadınların aksine Kleopatra özgürdü, o bir firavundu ve erkeklerle neredeyse eşitti. Kleopatra'nın bugün adeta cinsellik ve baştan çıkarıcılık ile özdeşleşmiş bir seks figürü gibi sunulması çok eşliliği ve birlikte olduğu erkekleri cinsel deneyimi ile etkilediği iddialarına dayandırılıyor.

Fotoğraflar: Kraliçe Kleopatra'dan sahneler

NETFLIX NE YAPMAYA ÇALIŞIYOR?

Kleopatra'ya dair yapılan pek çok çalışmaya ve araştırmaya rağmen Kleopatra'nın beyaz ya da siyah olduğuna dair net bir bulgu yok. Zaten belgeselde de Kleopatra'nın kesinlikle siyah olduğuna dair bir söylem yok ama ırkçı eleştirilerden sadece başrol ve yapımcı değil aynı zamanda Netflix de nasibini aldı.

Bugün sinema ve film sektöründe nerdeyse tekelleşen ve büyük bir sermaye gücü haline gelen Netflix, uzun zamandır pek çok filme, diziye, kurguya muhakkak farklı ten renkleri ve farklı cinsel yönelimi olan kişileri dahil ediyor ve bu yüzden dönem dönem epey tepki de topluyor. Peki Netflix toplumsal hayatta görünmez kılınan, hak gaspına uğrayan, ötekileştirilen bu kesimleri "normalleştirmek", bu mücadelelere katkıda bulunmak için bir politika mı izliyor yoksa en nihayetinde bir sinema tekeli olduğu ve sürekli büyüme, mümkün mertebe bundan kâr elde etmek için bu mücadeleyi mi kullanıyor?

Sonuçta bugün dünyada sürekli büyüyen, destekçisi artan ırkçılık karşıtı bir toplumsal hareketlilik var ve aynı zamanda bu yapımlarda kısmi olarak bile "temsil" ediliyor olmaları bu içereklere ilgiyi de büyük ölçüde artırıyor. Tam da bu noktada Netflix bana göre ne siyahların gururunu okşamak ne de Mısır halkına hakaret etmek için Kleopatra'yı siyah tenli yapmadı. Bu tartışmalar ve genel tablo bize ne gösterdi peki? Bana kalırsa ırkçılığın bugün hâlâ ne derece yaygın olduğunu bir kez daha görmemizi sağladı.